

Марко В. Милошевић • Јована Бранков

МЕТОДИЧКИ ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ ГЕОГРАФИЈЕ

у осмом разреду основне школе

УРЕДНИК

Горан Дујковић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКО ОБЛИКОВАЊЕ

Ликовно-графичка редакција БИГЗ школство

ЛЕКТОР

Тања Шофранац

© БИГЗ школство д.о.о.

Ниједан део ове књиге не сме да се умножава,
копира, нити на било који други начин репродукује
без писмене дозволе издавача.

САДРЖАЈ

Предговор	4
Методички увод	5
Циљеви и задаци наставе географије	5
Облици рада у настави географије	6
Методе рада у настави географије	7
Предлог образовних стандарда за крај обавезног образовања	8
Стандарди квалитета уџбеника	11
Списак литературе по наставним темама	12
Географске институције од значаја за даље стручно усавршавање	16
Институције од значаја за прикупљање просторних података	19
Предлог оперативног плана рада	21
Предлог наставних припрема за часове	24

Поштоване колегинице и колеге, **Методички приручник за наставнике географије**, у осмом разреду основне школе, саставни је део уџбеничког комплекта из географије – **ГЕОГРАФИЈА СРБИЈЕ** и намењен је вама, наставницима географије, који обликујете и предајете наставно градиво. Циљ овог приручника је да вам олакша планирање и извођење наставе.

Приручник садржи:

1. Кратак методички увод, који има за циљ да вас подсети на основне циљеве и задатке, као и на наставне облике и методе који се користе у настави географије. Поред тога, презентовани су вам и изводи из образовних стандарда за крај обавезног образовања и стандарда квалитета уџбеника издатих од стране Министарства просвете Републике Србије. Посебан додатак чини списак коришћене литературе разврстан по наставним темама, као и спискови институција од значаја за даље усавршавање и од значаја за прикупљење просторних података, који ће вам омогућити лакше извођење наставе и сналажење у модерним географским токовима.
2. Предлог оперативног плана рада.
3. Предлог припрема за наставне часове са простором за белешке.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ НАСТАВЕ ГЕОГРАФИЈЕ

Циљ наставе географије јесте да осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују к реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да ученицима пружи знања и објашњења о савременим географским појавама, објектима и процесима на територији Републике Србије. Ослањајући се на претходно стечена знања и умења ученика, настава географије ће им омогућити разумевање основних физичко-географских одлика наше земље и упознавање сложених друштвено-економских процеса и промена, како у нашој држави, тако и на Балканском полуострву, Европи и свету као целини.

Задаци наставе географије су стварање разноврсних могућности, да кроз различите садржаје и облике рада током наставе географије како би сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе географије били у пуној мери реализовани. Њихово остваривање допринеће оспособљавању и развијању знања, вештина, ставова и вредности који су неопходни за развој хумане, хармоничне и интеркултурно усмерене личности, способне да се сналази у сложеним условима друштва у трансформацији и да допринесе развоју своје заједнице као одговоран грађанин.

Оперативни задаци, ученици треба да:

- одређују, повезују и схватају значај географског положаја своје земље на Балкану, у Европи и у свету;
- стекну основна знања о природно-географским и друштвено-економским одликама Србије, њеним природним лепотама и културном наслеђу;
- примењују стечена знања у свакодневном животу, како би с разумевањем могли да прате друштвено-географске појаве, процесе и односе на простору наше земље, на Балкану, у Европи и у свету;
- познају својства географских објеката, појава и процеса у крају у коме живе и повезују појаве и процесе на регионалном и националном нивоу;
- развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета;
- схватају потребу личног учешћа у заштити, обнови и унапређивању квалитета животне средине и значај очувања природе и природних ресурса;
- поседују осећање социјалне припадности и привржености сопственој нацији и култури, те активно доприносе очувању и неговању националног и културног идентитета;
- развијају међусобно уважавање, као и сарадњу и солидарност између припадника различитих социјалних, етничких и културних група и доприносе друштвеној кохезији;
- подржавају процесе међународне интеграције наше земље;
- користе различите изворе информација и уочавају њихову важност у географским знањима;
- буду оспособљени да на терену осматрају, мере, анализирају, интервјуишу, скицирају и прикупљају податке и развијају способност исказивања географског знања речима, сликом, квантитативно, табеларно, графички и схематски;
- овладају техникама тимског/групног рада и групног одлучивања;
- буду оспособљени за континуирано образовање и самообразовање.

ОБЛИЦИ РАДА У НАСТАВИ ГЕОГРАФИЈЕ

Фронтални облик рада

Облик наставног рада у коме је наглашена улога наставника. Он истовремено поучава све ученике, припрема их за наставу, обрађује нове наставне садржаје, понавља и систематизује градиво уз усмено проверавање и оцењивање. Овај облик је економичан, али би га требало комбиновати са другим облицима наставног рада.

Групни рад

Ученици се деле на више група, од по два или више чланова, који за време наставе раде на истим или различитим задацима. Наставник планира и припрема рад група. Групе раде самостално, а о резултатима рада упознају цело одељење. Рад група презентује њихов вођа, а наставник износи закључак о резултатима рада. Овакав облик наставног рада активира ученике у наставном процесу и оспособљава их за самостално стицање знања, умења и навика и подстиче и развија међусобну сарадњу ученика.

Индивидуалан рад

У индивидуалном облику наставног рада сваки ученик ради самостално одређене задатке, или сви ученици раде самостално на истом задатку под надзором наставника. Сваки ученик ради својим стилем и темпом, те се код ученика развија самосталност и креативност. При задавању задатака наставник би требало да води рачуна о индивидуалним разликама ученика. При крају часа, или на другом часу, анализирају се резултати рада.

Комбиновани рад

Под комбинованим радом подразумевамо коришћење више различитих облика рада током једног наставног часа.

МЕТОДЕ РАДА У НАСТАВИ ГЕОГРАФИЈЕ

Вербалне методе

Монолошка – најчешће се примењује при обради новог градива, када ученици немају довољно предзнања о градиву које се обрађује. Монолошка метода подразумева усмено излагање, предавање, описивање и објашњавање.

Дијалошка – подразумева слободан разговор (комуникација са ученицима) и дискусију (полемика, расправа, супротстављање мишљења аргументима). Највише се употребљава током понављања градива и проверавања знања ученика, али и у уводном делу часа посвећеном претходно стеченим искуствима и сазнањима. Овом методом се остварује непосредна комуникација наставника и ученика, а наставник њоме стиче добар увид у степен савладаности градива.

Рад на тексту и писани радови

Ова метода подразумева коришћење уџбеника и шире литературе, али и самосталне радове ученика (школски писмени задаци, контролне вежбе, тестови и реферати). Код текст методе наставник може да прочита одломке текстова, а затим да поразговара са ученицима о њима. Метода писаних радова служи за проверавање и побољшавање квалитета знања, умења и навика.

Демонстративна метода

Ова наставна метода има широку примену у настави географије, будући да су перцепција и пажња врло важан извор сазревања. Она подразумева приказивање карата, схема, скица, појава, стања, филмова, пројекција и друго. Методу демонстрирања наставник би требало добро да испланира и припреми да би на најбољи начин упутио ученике на то: шта, како и зашто да посматрају.

Истраживачки рад ученика

Ова метода уводи ученика у поступак научног истраживања на сопственом истраживачком пројекту. Овим ученици развијају иницијативу и оспособљавају се за самосталан рад.

Комбинована метода

Овом методом се омогућава истовремено коришћење различитих метода.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА

Документ *Образовни стандарди за крај обавезног образовања* настао је као резултат рада у оквиру пројекта Министарства просвете Републике Србије у циљу *Развој школства у Републици Србији*, а реализовао га је Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања.

Образовни стандарди су искази о темељним знањима, вештинама и умењима које би ученици требало да стекну до одређеног нивоа у образовању. Основна карактеристика образовних стандарда је у томе што су дефинисани у терминима мерљивог понашања ученика. Засновани су на емпиријским подацима, а степен њихове остварености може се, из године у годину, емпиријски проверавати. На основу тих провера и пратећих анализа, у интервалима од 4 до 5 година, стандарде је потребно ревидирати. У образовним документима смо и до сада имали формулисане циљеве и задатке за све нивое образовања који се експлицитно наводе у наставним програмима за поједине предмете. Између стандарда, како су у овом документу постављени, и циљева наведених у наставним програмима постоје разлике, како у функцији коју имају, тако и у степену операционализације и прецизности исказа. Формулације стандарда су конкретне, оперативне и дате у исказима шта ученик зна, може и уме, и могуће их је проверити тестирањем или посматрањем. Стандарди су резултат процеса у току којег долази до усаглашавања између ефеката које је образовни систем остварио и оних које би требало постићи у *наредном кораку*.

Карактеристике образовних стандарда

1. Проверљивост спецификованих образовних исхода

Образовни стандарди односе се на конкретна и мерљива, за предмет специфична, знања и умења и вештине ученика.

2. Фокус је на темељним знањима

Образовни стандарди конкретизују темељне исходе учења, структурна знања из неке области. Они не покушавају да опишу све детаље и сву разноликост предметног садржаја, већ оно што је најбитније.

3. Кумулативност

Образовни стандарди узимају у обзир сва битна знања која ученик стиче током школовања. Такође, највиши нивои знања подразумевају савладаност садржајима са претходних нивоа.

4. Диференцијација

Образовни стандарди праве разлику између различитих нивоа постигнућа, према степену остваривања компетенције коју описују.

5. Разумљивост

Образовни стандарди су формулисани јасно, концизно и помоћу појмова разумљивих за све учеснике у систему образовања.

6. Изводљивост

Захтеви који су дефинисани у оквиру стандарда представљају изазов за ученике и наставнике, а могу бити остварени уз адекватно ангажовање.

7. Обавезујући су за све

Образовни стандарди се примењују на све ученике.

Нивои постигнућа

Образовни стандарди формулисани су на три нивоа постигнућа.

1. Основни ниво

На првом нивоу описани су захтеви који представљају базични или основни ниво знања, вештина и умења. Очекује се да скоро сви, а најмање 80% ученика/ученица, постигне тај ниво. На базичном нивоу налазе се темељна предметна знања и умења, то су функционална и трансферна постигнућа неопходна, како за сналажење у животу, тако и за наставак учења. Знања и умења основног нивоа најчешће су мање сложена од оних са средњег и напредног нивоа, али то није увек случај. Овде су смештена и она знања и умења која нису једноставна, али су тако темељна да заслужују посебан напор, који је потребан да би њима овладали готово сви ученици.

2. Средњи ниво

На другом нивоу описани су захтеви који представљају средњи ниво знања, вештина и умења. Он описује оно што просечан ученик/ученица може да покаже. Очекује се да око 50% ученика/ученица постигне или превазиђе тај ниво.

3. Напредни ниво

На трећем нивоу описани су захтеви који представљају напредни ниво знања, вештина и умења. Очекује се да око 25% ученика/ученица постигне тај ниво. Знања и умења са овог нивоа су трансферна, пре свега за наставак школовања. Компетенције са напредног нивоа су по правилу и когнитивно сложеније од оних са базичног и средњег нивоа. То значи да се од ученика очекује да анализира, упоређује, разликује, критички суди, износи лични став, повезује различита знања, примењује их и сналази се и у новим и нестандартним ситуацијама.

Намена образовних стандарда

Документ о образовним стандардима данас има већина земаља, а у Европи готово све земље. Једна од намена оваквих докумената јесте да уједначе квалитет функционисања све више децентрализованих образовних система, како на националном, тако и на интернационалном нивоу. Стандарди обезбеђују да сви ученици на крају одређеног образовног нивоа имају једнако квалитетна знања.

Образовни стандарди објективизују и стандардизују школски начин оцењивања знања. На школским оценама су засноване далекосежне животне одлуке, као што је избор школе и професије. Међутим, критеријуми оцењивања које примењују наставници могу бити субјективни. Проблем са различитим критеријумима оцењивања не може бити решен без усаглашених стандарда ученичких постигнућа. Када су критеријуми јасно и прецизно дефинисани, као што је то случај са образовним стандардима, наставник може лако да их примени. Тиме се повећава објективност свакодневног школског оцењивања, као и упоредивост школских оцена, што уједначава шансе ученика при упису у наредни ниво школовања. Уз то, стандарди омогућавају одговарајућим стручним институцијама да развијају наставне материјале који ће бити квалитетна подршка наставнику и ученицима у њиховом свакодневном раду.

Стандарди ће помоћи наставницима да јасније сагледају хијерархију образовних циљева и задатака и да усмере напоре ка налажењу оних наставних облика, метода и средстава који у највећој мери доприносе њиховом остваривању. Стандарди ће омогућити ученицима увид у то шта се од њих очекује, шта би требало да науче и како ће се њихово учење проверавати. То ће им помоћи да усмере додатну пажњу и напоре на суштинске делове градива. Моћи ће да преузму већу одговорност за сопствено учење када знају шта се од њих очекује и које стандарде је потребно да испуне. Такође, јасним стандардима се унапређује комуникација између школе и родитеља који ће тачно знати шта могу да очекују од школе у погледу образовања деце и моћи ће активно да учествују у раду школе.

Образовни стандарди за наставу географије у осмом разреду основне школе

Област ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ чини скуп знања и практичних вештина којима ученици треба да овладају у настави географије, а односе се на познавање оријентације у простору, практично коришћење и познавање географске карте, коришћење статистичког или другог материјала који је систематизован у табеле, дијаграме, схеме и моделе.

Области ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА чине географска знања/чињенице, везе и законитости у географском омотачу Земље у коме се додирују, прожимају и развијају Земљине сфере, чинећи јединствену нераздвојиву целину.

Област РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА чини скуп географских знања/чињеница, веза и законитости на комплексном географском простору испреплетаном деловањем природе и људи, чиме се указује на обележја, проблеме и специфичности регија у свету и регија у нашој земљи.

Основни ниво.

У области ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ ученик/ученица:

1. препознаје и чита географске и допунске елементе карте

У области ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА ученик/ученица:

1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред
2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране

У области РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА ученик/ученица:

1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе

Средњи ниво.

У области ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ ученик/ученица:

1. одређује положај места и тачака на географској карти
2. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом
3. приказује понуђене географске податке на некој карти картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и схемом

У области ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА ученик/ученица:

1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва
2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст ...)

У области РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА ученик/ученица:

1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије

Напредни ниво.

У области ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ ученик/ученица:

1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте

У области ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА ученик/ученица:

1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља
2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности

У области РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА ученик/ученица:

1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије

СТАНДАРДИ КВАЛИТЕТА УЏБЕНИКА¹

Стандарди квалитета уџбеника су услови које би требало да испуне уџбеници, који се на основу законски прописане процедуре, одобравају за коришћење у основним и средњим школама у Србији. Сврха стандарда је да обезбеди квалитет уџбеника и тиме допринесе остваривању принципа, циљева и општих исхода образовања и васпитања. Стандарди су намењени: ауторима, рецензентима, издавачима, Заводу за унапређивање образовања и васпитања, Националном просветном савету, **наставничким и стручним већима основних и средњих школа који врше избор уџбеника** и националним саветима националних мањина. Стандарди су усклађени са Законом о основама система образовања и васпитања, Законом о уџбеницима и другим наставним средствима, као и са другим законима који су од значаја за ову област.

Стандард 1 – Садржај уџбеника је усклађен са наставним планом и програмом, општим исходима и стандардима образовања и васпитања.

Стандард 2 – Садржај уџбеника репрезентује природу знања одрђене науке/дисциплине.

Стандард 3 – Уџбеник је примерен узрасту ученика и подстиче њихов развој.

Стандард 4 – Уџбеник има јасну и прегледну структуру и дидактички је обликован.

Стандард 5 – Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

Стандард 6 – Уџбеник доприноси развоју система вредности који одговара циљевима образовања и васпитања.

Стандард 7 – Графичко-ликовна опремљеност уџбеника је одговарајућа и функционална.

Стандард 8 – Техничка опремљеност уџбеника омогућава брзо читање.

¹ Пред вама су изводи из Стандарда квалитета уџбеника, цео документ можете пронаћи у Просветном гласнику бр. 1 од 10. марта 2010. године.

СПИСАК ЛИТЕРАТУРЕ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА

ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА СРБИЈЕ

Грчић, М. (2001), *КОМПОНЕНТЕ ГЕОГРАФСКОГ ПОЛОЖАЈА СРБИЈЕ*, Зборник радова Географског факултета, 49, 7-22.

Грчић, М. (2001), *ТЕОРИЈСКО-МЕТОДОЛОШКИ ПРОБЛЕМИ ГЕОГРАФИЈЕ*, Глобус, 26, 41-54

Грчић, М. (2008), *ЦВИЈИЋЕВА ПЕРЦЕПЦИЈА ГЕОГРАФСКОГ ПОЛОЖАЈА СРБИЈЕ*, Гласник Српског географског друштва, 88 (2), 3-12 doi:10.2298/GSGD0802003G

Грчић, М., Раткај, И. (2003), *ЕВРОРЕГИОНИ И ЕВРОКОРИДОРИ КАО ФАКТОРИ ИНТЕГРАЦИЈЕ ЗЕМАЉА ЈУГОИСТОЧНЕ ЕВРОПЕ СА ЕВРОПСКОМ УНИЈОМ*, Зборник радова Географског факултета, 51, 1-22.

Грчић, М. (2005), *БАЛКАН КАО КУЛТУРНИ СУБКОНТИНЕНТ ЕВРОПЕ*, Гласник Српског географског друштва, 85(1), 209-218. doi:10.2298/GSGD0501209G

Грчић, М. (2002), *КОНЦЕПТ ГРАНИЧНОГ РЕГИОНА*, Зборник радова са научног скупа „Проблеми ревитализације пограничних крајева Југославије и Републике Српске”.

Раткај, И. (2003), *САОБРАЋАЈНО-ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ СРБИЈЕ*, Зборник радова Географског факултета, 50, 33-46.

Тадић, М. (2010), *МАТЕМАТИЧКА ГЕОГРАФИЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ*, Београд: Еон (едиција Тера)

Секуловић, Д Гиговић, Љ. (2009), *ЧИНИОЦИ ГЕОПОЛИТИЧКОГ ПОЛОЖАЈА СРБИЈЕ*, Глобус, 34, 43-58.

ПРИРОДНЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ

Јовановић, В. Срећковић-Батоћанин, Д. (2009), *ОСНОВИ ГЕОЛОГИЈЕ*, Београд: Завод за уџбенике

Јовановић, В. Срећковић-Батоћанин, Д., Царевић, И. (2007), *ГЕОТЕКТОНСКА РЕОНИЗАЦИЈА СРБИЈЕ*, Зборник радова књ.1, Први конгрес српских географа. Београд: Српско географско друштво, географски институт Јован Цвијић, САНУ, Географски факултет Београд, Департман за географију, туризам и хотелијерство, ПМФ, Нови Сад

Манојловић, П., Драгићевић, С. Мустафић, С. (2004), *ОСНОВНЕ МОРФОМЕТРИЈСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ РЕЉЕФА СРБИЈЕ*, Гласник Српског географског друштва, 84(2), 11-20 doi:10.2298/GSGD0402011M

Милошевић, М.В. (2007), *ГЕОМОРФОЛОШКЕ ДЕТЕРМИНАНТЕ КОРИДОРА X*, Зборник радова књ.1, Први конгрес српских географа. Београд: Српско географско друштво, географски институт Јован Цвијић, САНУ, Географски факултет Београд, Департман за географију, туризам и хотелијерство, ПМФ, Нови Сад

Ђуровић, П Мијовић, Д. (2006), *ГЕОНАСЛЕЂЕ СРБИЈЕ – РЕПРЕЗЕНТ ЊЕНОГ УКУПНОГ ГЕОДИВЕРЗИТЕТА*, Зборник радова Географског факултета, 54, 5-18

Гавриловић, Љ. Дукић, Д. (2002), *РЕКЕ СРБИЈЕ*, Београд: Завод за уџбенике

Дуцић, В. Радовановић, М. (2005), *КЛИМА СРБИЈЕ*, Београд: Завод за уџбенике

Анђелковић, Г. (2007), *ТЕМПЕРАТУРНЕ ПРИЛИКЕ У ЈУЛУ 2007. ГОДИНЕ КАО ЕКСТРЕМНА КЛИМАТСКА ПОЈАВА У СРБИЈИ*, Гласник Српског географског друштва, 87(2), 51-62. doi:10.2298/GSGD0702051A

Дуцић, В. Анђелковић, Г. (2001), *ПРИЛОГ ПРОУЧАВАЊУ ПОСТАНКА И РАЗВОЈА УРБАНОГ ОСТРВА ТОПЛОТЕ У БЕОГРАДУ*, Зборник радова, Планска и нормативна заштита простора и животне средине. Београд: Удружење урбаниста Србије, Географски факултет, Асоцијација просторних планера Србије.

Радовановић, М. М., & Дуцић, В. Д. (2004), *КОЛЕБАЊЕ ТЕМПЕРАТУРЕ ВАЗДУХА У СРБИЈИ У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XX ВЕКА*, Гласник Српског географског друштва, 84 (1), 19-28. doi:10.2298/GSGD0401019R

Група аутора (2007), *ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА СРБИЈЕ*, Београд: Министарство за заштиту животне средине и Завод за заштиту природе

Група аутора (2005), *ИНВЕНТАР ОБЈЕКТА ГЕОНАСЛЕЂА СРБИЈЕ*, Научни скуп о геонаслеђу Србије. Београд: Завод за заштиту природе Србије.

Јојић Главоњић, Т., Милијашевић, Д., & Панић, М. (2010), *ЗАШТИТА ГЕОНАСЛЕЂА СРБИЈЕ – РАЗВОЈ, САДАШЊЕ СТАЊЕ И ПЕРСПЕКТИВЕ*, Зборник радова Географског института „Јован Цвијић“ САНУ, 60(1), 17-30.

http://www.gi.sanu.ac.rs/rs/izdanja/zbornik/pdf/060_1/gijc_zr_60_1_003_j_glavonjic_d_milijasevic_m_panic_eng.pdf

СТАНОВНИШТВО И НАСЕЉА СРБИЈЕ

Пенев, Г. (2007), *ПРОСТОРНИ АСПЕКТ КРЕТАЊА СТАНОВНИШТВА СРБИЈЕ*, Зборник радова књ.2, Први конгрес српских географа. Београд: Српско географско друштво, Географски институт „Јован Цвијић“, САНУ, Географски факултет Београд, Департман за географију, туризам и хотелијерство, ПМФ, Нови Сад

Војковић, Г. (2003), *СТАНОВНИШТВО КАО ЕЛЕМЕНТ РЕГИОНАЛИЗАЦИЈЕ СРБИЈЕ*, Становништво, 1-4, 7-42.

http://www.komunikacija.org.rs/komunikacija/casopisi/stanov/XLI_14/d01/download_ser_lat

Републички завод за статистику (2008), *ЖЕНЕ И МУШКАРЦИ У СРБИЈИ*, Београд: Републички завод за статистику.

Девеџић, М. (2006), *О ПРИРОДНОМ КРЕТАЊУ СТАНОВНИШТВА*, Београд: Завод за уџбенике

Кнежевић, А. (2005), *СТАНОВНИШТВО СРБИЈЕ ПРЕМА НАЦИОНАЛНОЈ ПРИПАДНОСТИ ПО РЕЗУЛТАТИМА ПОПИСА 2002. ГОДИНЕ*, Гласник Српског географског друштва, 85(1), 103-110. doi:10.2298/GSGD0501103K

Никитовић, В. (2010), *ДЕМОГРАФСКА БУДУЋНОСТ СРБИЈЕ. ИМИГРАЦИЈА КАО ИЗВЕСНОСТ*, Београд: Службени гласник

Радовановић В., & Максимовић М. (2010), *ТРЖИШТА РАДА И (НЕ)ЗАПОСЛЕНОСТ У ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ И СРБИЈИ - РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТ*, Зборник радова Географског института „Јован Цвијић“ САНУ, 60(2), 59-74.

http://www.gi.sanu.ac.rs/rs/izdanja/zbornik/pdf/060_2/gijc_zr_60_2_006_radovanovic_srp.pdf

Туцовић, О., & Стевановић, Р. (2007), *ПРИРОДНО КРЕТАЊЕ СТАНОВНИШТВА БЕОГРАДА У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XX И ПОЧЕТКОМ XXI ВЕКА*, Зборник радова Географског института „Јован Цвијић“ САНУ, 57, 143-151.

http://www.gi.sanu.ac.rs/rs/izdanja/zbornik/pdf/057/gijc_zr_57_019_o_tucovic_r_stevanovic_srp_eng.pdf

Кубуровић, А. (2007), *СОЦИО-ДЕМОГРАФСKE ОСОБЕНОСТИ ЖЕНСКОГ И МУШКОГ СТАНОВНИШТВА ЦЕНТРАЛНЕ СРБИЈЕ, ПОЧЕТКОМ ПРВЕ ДЕЦЕНИЈЕ XXI ВЕКА*, Зборник радова Географског института „Јован Цвијић“ САНУ, 57, 119-126.

http://www.gi.sanu.ac.rs/rs/izdanja/zbornik/pdf/057/gijc_zr_57_016_a_kuburovic_srp_eng.pdf

Радовановић, М. (2004), *ЕТНИЧКИ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ*, Београд: Либер прес.

Радовановић, М. (2005), *КОСОВО И МЕТОХИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ И НА ЗАПАДНОМ БАЛКАНУ*, Београд: Mnemosyne

Срећковић Јеросимић, Ј. (2009), *ПРИНУДНЕ МИГРАЦИЈЕ СА КОСОВА И МЕТОХИЈЕ У ЦЕНТРАЛНУ СРБИЈУ*, Београд: Српско географско друштво

Тошић, Б. (2007), *ТРАНСФОРМАЦИЈА ПРОСТОРНЕ СТРУКТУРЕ ГРАДОВА СРБИЈЕ*, Зборник радова књ.2, Први конгрес српских географа. Београд: Српско географско друштво, Географски институт „Јован Цвијић“, САНУ, Географски факултет Београд, Департман за географију, туризам и хотелијерство, ПМФ, Нови Сад.

Миливојевић, М., Ћалић, Ј., Милошевић, М.В. (2007), *ВУКОЈЕВАЦ – ПРИМЕР „РАЗГРАЂЕНОГ“ СЕЛА СРБИЈЕ*, Глобус, 32, 301-308

ПРИВРЕДА СРБИЈЕ

Републички завод за статистику (2007), *КАКО СЕ МЕРИ ЕКОНОМИЈА: СРБИЈА У ТРАНЗИЦИЈИ*, Београд: Републички завод за статистику.

Петровић, П. (2009), *ЕФЕКАТ СВЕТСКЕ ФИНАНСИЈСКЕ КРИЗЕ НА СРБИЈУ И ОДГОВОР ЕКОНОМСКЕ ПОЛИТИКЕ*, Београд: FREN дискусиони папери.

http://www.fren.org.rs/index.php?option=com_content&view=article&id=54%3Aefekat-svetske-finansijske-krize-na-srbiju-i-odgovor-ekonomске-politike&catid=24%3Aworking-papers&Itemid=34&lang=yu

Грчић, М. (2003), *НОВА ДОСТИГНУЋА У РАЗВОЈУ АЛТЕРНАТИВНЕ ЕНЕРГЕТИКЕ*, Глобус, 28, 51-66

Грчић, М., & Раткај, И. (2006), *СТРУКТУРНЕ ПРОМЕНЕ И РЕГИОНАЛНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ИНДУСТРИЈЕ СРБИЈЕ У ПЕРИОДУ ТРАНЗИЦИЈЕ (1988-2005)*. Гласник Српског географског друштва, 86 (2), 97-112. doi:10.2298/GSGD0602097G

Стојановић, Б. П., & Тодоровић, М. Ј. (2004), *ЗНАЧАЈ И ПОТЕНЦИЈАЛИ КОРИДОРА ХУЕВРОПСКОМ САОБРАЋАЈНОМ СИСТЕМУ*, Гласник Српског географског друштва, 84(2), 125-134. doi:10.2298/GSGD0402125S

Грчић, М., & Раткај, И. (2004), *САОБРАЋАЈНИ КОРИДОРИ КАО ФАКТОР ИНТЕГРАЦИЈЕ У ЈУГОИСТОЧНОЈ ЕВРОПИ*, Зборник радова Географског института „Јован Цвијић“ САНУ, 53, 7-26.

http://www.gi.sanu.ac.rs/rs/izdanja/zbornik/pdf/053/gijc_zr_53_001_m_grcic_i_ratkaj_srp_eng.pdf

Станковић, С. (2008), *ТУРИСТИЧКА ГЕОГРАФИЈА*, Београд: Завод за уџбенике.

Јовичић, Д. (2008), *СТАЊЕ И ПЕРСПЕКТИВЕ РАЗВОЈА БАЊСКОГ ТУРИЗМА У СРБИЈИ*, Гласник Српског географског друштва, 88 (4), 3-18 doi:10.2298/GSGD0804003J

Тодоровић, М., & Бјељац, Ж. (2007), *ОСНОВЕ РАЗВОЈА РУРАЛНОГ ТУРИЗМА У СРБИЈИ*, Гласник Српског географског друштва, 87 (1), 135-148. doi:10.2298/GSGD0701135T

Републички завод за заштиту споменика културе (2010), *СВЕТСКА БАШТИНА СРБИЈА*, Београд: Републички завод за заштиту споменика културе, Посебна издања.

Богосављевић-Петровић, В. (2005), *НЕОЛИТСКИ РУДНИЦИ НА ЦЕНТРАЛНОМ БАЛКАНУ КАО ОБЈЕКТИ ГЕОНАСЛЕЂА*, Научни скуп о геонаслеђу Србије. Београд: Завод за заштиту природе Србије.

*** Влада Републике Србије – стратегије развоја Републике Србије.

http://www.srbija.gov.rs/vesti/dokumenti_sekcija.php?id=45678

СРБИ ВАН ГРАНИЦА СРБИЈЕ

Јанчић, М (2006), *МИГРАНТИ ИЗ БИВШИХ ЈУГОСЛОВЕНСКИХ РЕПУБЛИКА У ХОЛАНДИЈИ*, Гласник Српског географског друштва, 86 (2), 195-206. doi:10.2298/GSGD0602195J

Лопушина, М. (2006), *ИЛУСТОВАНА ИСТОРИЈА СРПСКЕ ДИЈАСПОРЕ*, Београд: Евро.

Лопушина, М., & Лопушина, Д. (2010), *СРБИ У АМЕРИЦИ*, Нови Сад: Прометеј.

СРБИЈА У САВРЕМЕНИМ ИНТЕГРАЦИЈСКИМ ПРОЦЕСИМА

Нађ, И., Тодоровић, М., & Тошић, Б. (2005), *ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ ТРАНСГРАНИЧНОГ ЕВРОРЕГИОНА „ДУНАВ-КЕРЕШ-МУРЕШ-ТИСА“*. Гласник Српског географског друштва, 85 (2), 97-110. doi:10.2298/GSGD0502097N

Живановић, З. (2007), *КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА РЕГИОНАЛНЕ ПОЛИТИКЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ И СРБИЈЕ*, Гласник Српског географског друштва, 87 (1), 193-205.

doi:10.2298/GSGD0701193Z

Стојков, Б., & Суботић, С. (2004), *КРИТЕРИЈУМИ, ОГРАНИЧЕЊА И ПОТЕНЦИЈАЛИ ИНТЕГРИСАНОГ РАЗВОЈА БАЛКАНА*, Гласник Српског географског друштва, 84 (2), 99-112. doi:10.2298/GSGD0402099S

Петровић, С. (2009), *ЕВРОРЕГИОНИ У ФУНКЦИЈИ ТРАНСГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ ЗЕМАЉА ЗАПАДНОГ БАЛКАНА*, Глобус, 34, 73-88

Тодоровић, М., Тошић, Б. Стојановић, Б. (2004), *СРБИЈА, ЕВРОРЕГИОНИ И ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ*, Београд: Географски институт „Јован Цвијић“ САНУ, посебна издања, књ.63

Радовановић Думоњић, М., Поповић, Б., Богдановић, А. (2010), *ЗВОНИ ЗА ЕВРОПУ*, Београд: Европски покрет Србија.

ГЕОГРАФСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ДАЉЕ СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ

ГЕОГРАФСКИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Студенски трг 3, III спрат
11000 Београд
тел: (011) 2637-421, 2183-537
фах: (011) 2637-421
e-mail: dekanat@gef.bg.ac.rs
<http://www.gef.bg.ac.rs>

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ДЕПАРТАМАН ЗА ГЕОГРАФИЈУ, ТУРИЗАМ И ХОТЕЛИЈЕРСТВО

Трг Доситеја Обрадовића 3
21000 Нови Сад
тел: (021) 450-105
фах: (021) 459-696
e-mail: info@dgt.uns.ac.rs
<http://www.dgt.uns.ac.rs>

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ДЕПАРТАМАН ЗА ГЕОГРАФИЈУ

Вишеградска 33
18000 Ниш
тел: (018) 223-430, (018)226-310
фах: (018) 223-430
e-mail: mciric@pmf.ni.ac.rs
<http://www.pmf.ni.ac.rs>

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ СА ПРИВРЕМЕНИМ СЕ-
ДИШТЕМ У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ

ОДСЕК ЗА ГЕОГРАФИЈУ
Лоле Рибара 29
38220 Косовска Митровица
тел: (028) 425-396
фах: (028) 425-399
e-mail: pmfkmdekanat@gmail.com
<http://www.pmf.pr.ac.rs>

ГЕОГРАФСКИ ИНСТИТУТ „ЈОВАН ЦВИЈИЋ“ САНУ

Ђуре Јакшића 9/3
11000 Београд
тел: (011) 2636-594
фах: (011) 2637-597
e-mail: general@gi.sanu.ac.rs
<http://www.gi.sanu.ac.rs>

РЕГИОНАЛНИ ЦЕНТАР ЗА ПРОФЕСИОНАЛНИ РАЗВОЈ ЗАПОСЛЕНИХ У ОБРАЗОВАЊУ УЖИЦЕ
Немањина 52
31000 Ужице
тел: (031) 512-580
тел / фак: (031) 514-624
е-mail: office@rcu-uzice.rs
<http://www.rcu-uzice.rs>

РЕГИОНАЛНИ ЦЕНТАР ЗА ПРОФЕСИОНАЛНИ РАЗВОЈ ЗАПОСЛЕНИХ У ОБРАЗОВАЊУ НИШ
Париске комуне бб
18000 Ниш
тел: (018) 202-300, (018)202-304
фак: (018) 202-420
е-mail: info@rcnis.edu.rs
<http://www.rcnis.edu.rs>

ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ КРУШЕВАЦ
Балканска б3 В III спрат
37000 Крушевац
info@csu.edu.rs
тел: (037) 445-735, (037)445-736
фак: (037) 350-1120
<http://www.csu.edu.rs>

РЕГИОНАЛНИ ЦЕНТАР ЗА ПРОФЕСИОНАЛНИ РАЗВОЈ ЗАПОСЛЕНИХ У ОБРАЗОВАЊУ СМЕДЕРЕВО
Горанска бб II спрат
11300 Смедерево
тел: (026) 619-906
фак: (026) 619-906
е-mail:office@rcsmed.edu.rs
<http://www.rcsmed.edu.rs>

ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ У ОБРАЗОВАЊУ ЛЕСКОВАЦ
Лесковачко одреда б
16000 Лесковац
тел: (016) 214-555
фак: (016) 214-555
е-mail: csuleskovac@gmail.com
<http://www.csuleskovac.edu.rs>

ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ КИКИНДА
Немањина 23
23300 Кикинда
тел: (0230) 404-830
фак: (0230) 404-830
е-mail: csukikinda@gmail.com
<http://www.csu.rs>

РЕГИОНАЛНИ ЦЕНТАР ЗА ПРОФЕСИОНАЛНИ РАЗВОЈ ЗАПОСЛЕНИХ У ОБРАЗОВАЊУ ЧАЧАК

Цара Душана бб

32000 Чачак

тел: (032) 320-100


фах: (032) 320-103

e-mail: office@rc-cacak.co.rs

<http://www.rc-cacak.co.rs>

ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ШАБАЦ

<http://www.csusabac.rs>



ИНСТИТУЦИЈЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ПРИКУПЉАЊЕ ПРОСТОРНИХ ПОДАТАКА

РЕПУБЛИЧКИ СЕИЗМОЛОШКИ ЗАВОД СРБИЈЕ

Ташмајдански парк бб

11000 Београд

тел: (011) 322-7013

фах: (011) 322-7013

e-mail: seismo.serbia at seismo.gov.rs

<http://www.seismo.gov.rs>

РЕПУБЛИЧКИ ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКИ ЗАВОД СРБИЈЕ

Кнеза Вишеслава бб

11000 Београд

тел: (011) 2545-240

фах: (011) 3050-847

e-mail: office@hidmet.gov.rs

<http://www.hidmet.gov.rs>

РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ

Милана Ракића 5

11000 Београд

тел: (011) 241-2922

фах: (011) 241-1260

e-mail: stat@stat.gov.rs

<http://webrzs.stat.gov.rs>

РЕПУБЛИЧКИ ГЕОДЕТСКИ ЗАВОД

Булевар војводе Мишића 39

11000 Београд

тел: (011) 265-0886

фах: (011) 265-1076

e-mail: office@rgz.gov.rs

<http://www.rgz.gov.rs>

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

Др Ивана Рибара 91

11070 Нови Београд

тел: (011) 2093-801

фах: (011) 2093-867

e-mail: beograd@zzps.rs

<http://www.natureprotection.org.rs>

РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ

Радослава Грујића 11
11000 Београд
тел: (011) 2454-786
фах: (011) 3441-430
e-mail: office@yuheritage.com
<http://www.heritage.gov.rs>

ЦЕНТАР ЗА ДЕМОГРАФСКА ИСТРАЖИВАЊА – ИНСТИТУТ ДРУШТВЕНИХ НАУКА

Краљице Наталије 45
11000 Београд
тел: (011) 3613-892
фах: (011) 3616-102
e-mail: demcent@eunet.rs
<http://www.idn.org.rs>

РЕПУБЛИЧКА АГЕНЦИЈА ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

Краља Милутина 10а
11000 Београд
тел: (011) 3640-334
фах: (011) 3640-334
e-mail: office@rapp.gov.rs
<http://www.rapp.gov.rs>

РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА РАЗВОЈ

Македонска 4
11000 Београд
тел: (011) 3345-233
фах: (011) 3345-531
e-mail: rzr@razvoj.gov.rs
<http://www.razvoj.gov.rs>

ВЕБПОРТАЛ ГЕОСРБИЈА

<http://www.geosrbija.rs>

Вебпортал Геосрбија представља интегрисани систем геопросторних података, који омогућава корисницима да идентификују и приступе просторним информацијама добијеним из различитих извора, од локалног, преко националног до глобалног нивоа.

ПРЕДЛОГ ОПЕРАТИВНОГ ПЛАНА РАДА

Наставне Теме	Бр. часа	Месец	Наставне јединице	Тип часа			Образовни стандард	Оперативни задаци
				О	У	Д		
Географски положај, границе и величина Србије	1	Септембар	Географски положај	1			ГЕ.1.4.1. ГЕ.1.1.3.	Ученици треба да одређују, повезују и схватају значај географског положаја своје земље на Балкану, у Европи и у свету.
	2		Величина и границе	1			ГЕ.1.4.1. ГЕ.1.1.3.	
	3		Географски положај; величина и границе		1		ГЕ.2.4.1. ГЕ.2.1.2.	
	4		Географски положај; величина и границе		1		ГЕ.3.4.1. ГЕ.2.1.4.	
Природне одлике Србије	5	Септембар	Рељеф Србије	1			ГЕ.1.4.1.	Ученици треба да: - стекну основна знања о природно- географским одликама Србије и њеним природним лепотама; - развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета; - користе различите изворе информација и уочавају њихову важност у географским сознањима;
	6		Геолошка прошлост и постанак рељефа	1			ГЕ.1.4.1.	
	7		Рељеф Србије; Геолошка прошлост и постанак рељефа		1		ГЕ.3.4.1.	
	8		Низијска Србија	1			ГЕ.1.4.1.	
	9	Октобар	Низијска Србија		1		ГЕ.2.4.1.	
	10		Рељеф Србије; Геолошка прошлост и постанак рељефа; Низијска Србија		1		ГЕ.3.4.1.	
	11		Планинско-котлинска Србија Српско-македонска маса	1			ГЕ.1.4.1.	
	12		Планинско-котлинска Србија Карпато-балканске планине	1			ГЕ.1.4.1.	
	13		Планинско-котлинска Србија Динарске планине	1			ГЕ.1.4.1.	
	14		Планинско-котлинска Србија Вардарска зона Косовска и Метохијска котлина	1			ГЕ.1.4.1.	
	15		Планинско-котлинска Србија		1		ГЕ.2.4.1.	
	16		Планинско-котлинска Србија		1		ГЕ.2.4.1.	
	17		Рељеф Србије; Геолошка прошлост и постанак рељефа; Низијска Србија Планинско-котлинска Србија			1	ГЕ.3.4.1.	
	18	Новембар	Клима Србије	1			ГЕ.1.4.1.	
	19		Клима Србије		1		ГЕ.2.4.1.	
	20		Воде Србије Реке	1			ГЕ.1.4.1.	
	21		Воде Србије Језера; термоминералне воде	1			ГЕ.1.4.1.	
	22		Воде Србије		1		ГЕ.2.4.1.	
	23		Клима Србије Воде Србије		1		ГЕ.3.4.1.	
	24		Земљишта	1			ГЕ.1.4.1.	
	25		Биљни и животињски свет	1			ГЕ.1.4.1.	

ОПЕРАТИВНИ ПЛАН

Наставне Теме	Бр. часа	Месец	Наставне јединице	Тип часа			Образовни стандард	Оперативни задаци
				О	У	Д		
Природне одлике Србије	26	Децембар	Земљишта Биљни и животињски свет		1		ГЕ.2.4.1.	- буду оспособљени да на терену осматрају, мере, анализирају, интервјуишу, скицирају и прикупљају податке и развијају способност исказивања географског знања речима, сликом, квантитативно, табеларно, графички и схематски; - овладају техникама тимског/групног рада и групног одлучивања; - схватају потребу личног учешћа у заштити, обнови и унапређивању квалитета животне средине и значај очувања природе и природних ресурса.
	27		Земљишта Биљни и животињски свет		1		ГЕ.3.4.1.	
	28		Заштита природе Србије Загађивање и заштита воде, ваздуха и земљишта	1			ГЕ.1.4.1.	
	29		Заштита природе Србије Заштита геонаслеђа и биљног и животињског света Заштићена природна добра	1			ГЕ.1.4.1.	
	30		Заштита природе Србије		1		ГЕ.2.4.1.	
	31		Заштита природе Србије		1		ГЕ.3.4.1.	
	32		Рељеф Србије; Геолошка прошлост и постанак рељефа; Низијска Србија Планинско-котлинска Србија Клима Србије; воде Србије Земљишта; Биљни и животињски свет Заштита природе Србије		1		ГЕ.3.4.1.	
	33		Рељеф Србије; Геолошка прошлост и постанак рељефа; Низијска Србија Планинско-котлинска Србија Клима Србије; Воде Србије Земљишта; Биљни и животињски свет Заштита природе Србије			1	ГЕ.3.4.1.	
	34		Рељеф Србије; Геолошка прошлост и постанак рељефа; Низијска Србија Планинско-котлинска Србија Клима Србије; воде Србије Земљишта; биљни и животињски свет Заштита природе Србије		1		ГЕ.3.4.1.	
Становништво и насеља Србије	35	Јануар	Становништво Број, густина насељености и природни прираштај	1			ГЕ.1.4.1. ГЕ.1.3.1.	Ученици треба да: - поседују осећања социјалне припадности и привржености сопственој нацији и култури, те активно доприносе очувању и неговању националног и културног идентитета; - развијају међусобно уважавање, као и сарадњу и солидарност између припадника различитих социјалних, етничких и културних група.
	36		Становништво Миграције	1			ГЕ.1.4.1. ГЕ.1.3.1.	
	37		Становништво Структуре становништва	1			ГЕ.1.4.1. ГЕ.1.3.1.	
	38		Становништво		1		ГЕ.2.4.1. ГЕ.2.3.1.	
	39	Фебруар	Насеља; Београд	1			ГЕ.1.4.1. ГЕ.1.3.1.	
	40		Насеља; Београд		1		ГЕ.2.4.1. ГЕ.2.3.1.	
Привреда Србије	41	Становништво; насеља; Београд		1		ГЕ.3.4.1. ГЕ.3.3.1.		
	42	Привреда Србије	Привреда Србије Основне одлике и подела Пољопривреда	1			ГЕ.1.4.1. ГЕ.1.3.2.	Ученици треба да:
43	Пољопривреда Земљорадња		1			ГЕ.1.4.1. ГЕ.1.3.2.		

Наставне Теме	Бр. часа	Месец	Наставне јединице	Тип часа			Образовни стандард	Оперативни задаци	
				О	У	Д			
Привреда Србије	44	Фебруар	Пољопривреда Сточарство, лов и риболов; шумарство	1			ГЕ.1.4.1. ГЕ.1.3.2.	- стекну основна знања о друштвено- економским одликама Србије и културном наслеђу; - буду оспособљени да на терену осматрају, мере, анализирају, интервјуишу, скицирају и прикупљају податке и развијају способност исказивања географског знања речима, сликом, квантитативно, табеларно, графички и схематски; - овладају техникама тимског/групног рада и групног одлучивања; - буду оспособљени за континуирано образовање и самообразовање.	
	45		Привреда Србије; пољопривреда		1		ГЕ.2.4.1.		
	46	Март	Привреда Србије; пољопривреда		1		ГЕ.3.4.1. ГЕ.3.3.2.		
	47		Индустрија	1			ГЕ.1.4.1. ГЕ.1.3.2.		
	48		Индустрија Енергетика	1			ГЕ.1.4.1. ГЕ.1.3.2.		
	49		Индустрија Рударство и металургија	1			ГЕ.1.4.1. ГЕ.1.3.2.		
	50		Индустрија Енергетика; рударство и металургија		1		ГЕ.2.4.1.		
	51		Индустрија Тешка индустрија; лака индустрија	1			ГЕ.1.4.1. ГЕ.1.3.2.		
	52		Индустрија Тешка индустрија; лака индустрија		1		ГЕ.2.4.1.		
	53		Индустрија		1		ГЕ.3.4.1. ГЕ.3.3.2.		
	54		Април	Саобраћај	1				ГЕ.1.4.1. ГЕ.1.3.2.
	55			Трговина	1				ГЕ.1.4.1. ГЕ.1.3.2.
	56	Туризам		1			ГЕ.1.4.1. ГЕ.1.3.2.		
	57	Саобраћај; трговина; туризам			1		ГЕ.2.4.1.		
	58	Саобраћај; трговина; туризам			1		ГЕ.3.4.1. ГЕ.3.3.2.		
	59	Привреда Србије; Пољопривреда Индустрија Саобраћај; Трговина; Туризам			1		ГЕ.3.4.1. ГЕ.3.3.2.		
	60	Привреда Србије; пољопривреда Индустрија Саобраћај; трговина; туризам				1	ГЕ.3.4.1. ГЕ.3.3.2.		
	Срби ван граница Србије	61	Маж	Срби у окружењу	1				ГЕ.1.4.1.
62		Срби у дијаспори		1			ГЕ.1.4.1.		
63		Срби у окружењу; Срби у дијаспори			1		ГЕ.2.4.1.		
Србија у савременим интеграциј- ским процесима	64	Маж	Србија у савременим интеграцијским процесима	1			ГЕ.1.4.1. ГЕ.2.3.2.		
	65		Србија у савременим интеграцијским процесима		1		ГЕ.2.4.1. ГЕ.2.3.2.		
Завичајна географија	66	Маж	Географија локалне средине	1			ГЕ.1.4.1.		
	67		Географија локалне средине		1		ГЕ.3.4.1.		
Геогра- фија Србије	68	Маж	Географија србије			1	ГЕ.3.4.1.		
УКУПНО				33	31	4			

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 1	
Разред	осми
Наставна тема	Географски положај, границе и величина Србије
Наставна јединица	Географски положај
Наставне методе	монолошка, дијалошка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије и карта Европе
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да одређују, повезују и схватају значај географског положаја своје земље на Балкану, у Европи и у свету.
Корелација	математика
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1; ГЕ.1.1.3
Уводни део часа	
<p>Наставник упознаје ученике са градивом осмог разред</p> <p>Ученици уз помоћ наставника понављају градиво петог, шестог и седмог разреда које је у вези са градивом које ће учити током овог разреда</p> <ul style="list-style-type: none"> - Шта одређује географски положај неке државе? - Шта је математичко-географски положај? 	
Централни део часа	
<p>Уз помоћ карте наставник упознаје ученике са математичко, физичко, културно, политичко и саобраћајно географским положајем Србије.</p> <p>Нарочиту пажњу наставник обраћа на саобраћајно-географски положај Србије.</p> <p>Објашњава ученицима непознати термин <i>коридор</i> и упознаје их са значајем коридора 7 и 10 који пролазе кроз Србију.</p>	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције.</p> <p>За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику.</p> <p>Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
<p>ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ СРБИЈЕ</p> <p>математичко-географски - између 41° и 47° северне географске ширине и 18° и 23° источне географске дужине</p> <p>физичко-географски - југоисточни део Панонске низије и средишњи део Балканског полуострва</p> <p>културно-географски - три културна утицаја</p> <p>политичко-географски - Србија припада југоисточној Европи</p> <p>саобраћајно-географски - коридори 7 и 10</p>	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 2	
Разред	осми
Наставна тема	Географски положај, границе и величина Србије
Наставна јединица	Величина и границе
Наставне методе	монолошка, дијалогска, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник и карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да одређују, повезују и схватају значај географског положаја своје земље на Балкану, у Европи и у свету.
Корелација	историја
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1; ГЕ.1.1.3
Уводни део часа	
<p>Наставник са ученицима испред карте понавља градиво пређено на претходном часу и проверава тачност одговора на питања из уџбеника.</p> <p>Затим наводи ученике да се присете градива ученог из предмета историја, а везаног за настанак српске нововековне државе.</p>	
Централни део часа	
<p>Наставник упознаје ученике са територијалним променама које је доживела модерна држава Србија од њеног оснивања у новом веку до данас.</p> <p>Са ученицима проучава табелу у уџбенику на страни 12.</p> <p>Затим испред карте упознаје ученике са границама Србије.</p> <p>Представља ученицима који су најзначајнији гранични прелази Србије.</p> <p>Упознаје ученике са административно-територијалном поделом Србије.</p>	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције.</p> <p>За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику.</p> <p>Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
<p>ВЕЛИЧИНА И ГРАНИЦЕ СРБИЈЕ</p> <p>Кнежевина Србија - Краљевина Србија - Краљевина Југославија - СФРЈ - СРЈ - Србија и Црна Гора - Република Србија</p> <p>Укупна дужина границе Србије је 2 397 км (сувоземна 1 717 км, водена 680 км)</p> <p>Република Србија се граничи са: Мађарском, Румунијом, Бугарском, Македонијом, Албанијом, Црном Гором, Босном и Херцеговином и Хрватском</p> <p style="text-align: center;">Територијална организација</p> <p>Републику Србију чини 29 округа, 23 града и 150 општина</p>	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 3		
Разред	осми	
Наставна тема	Географски положај, границе и величина Србије	
Наставна јединица	Географски положај; величина и границе	
Наставне методе	дијалошка, текстуална	
Наставни облици	групни	
Наставна средства	уџбеник, нема карта Србије и карта Европе	
Тип часа	утврђивање	
Задаци	Ученици треба да одређују, повезују и схватају значај географског положаја своје земље на Балкану, у Европи и у свету.	
Корелација	историја	
Образовни стандард	ГЕ.2.4.1; ГЕ.2.1.2.	
Уводни део часа		
Наставник са ученицима испред карте понавља градиво пређено на претходном часу и проверава тачност одговора на питања из уџбеника. Након понављања наставник дели ученике на 3 групе.		
Централни део часа		
Наставник свакој од група даје одређени задатак. Прва група - на некој карти одређује географски положај Србије и презентује га другим групама. Друга група - на некој карти одређује величину и територијални развој Србије и презентује га другим групама. Трећа група - на некој карти одређује границе и територијалну организацију Србије и затим је презентује другим групама.		
Завршни део часа		
Наставник оценом награђује ученике који су се истакли током часа, а затим упућује све ученике на резиме у уџбенику на стр. 14 и даје им упутства за његово коришћење. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.		
Изглед табле		
<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: 100px; height: 100px; margin: 0 auto;"> ПРВА ГРУПА </div>	<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: 100px; height: 100px; margin: 0 auto;"> ДРУГА ГРУПА </div>	<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: 100px; height: 100px; margin: 0 auto;"> ТРЕЋА ГРУПА </div>



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 4	
Разред	осми
Наставна тема	Географски положај, границе и величина Србије
Наставна јединица	Географски положај; величина и границе
Наставне методе	дијалогска
Наставни облици	индивидуални
Наставна средства	карта Србије и карта Европе
Тип часа	утврђивање - усмена провера знања
Задаци	Ученици треба да одређују, повезују и схватају значај географског положаја своје земље на Балкану, у Европи и у свету.
Корелација	историја
Образовни стандард	ГЕ.3.4.1; ГЕ.2.1.4.
Уводни део часа	
Дати предност ученицима који желе, а затим прочитати имена оних који би требало да одговарају.	
Централни део часа	
Ученике прозивати појединачно да одговарају на постављена питања и своја знања презентују усмено и на картама. Први: 1) Који је математичко географски положај Србије? Покажи га на карти. 2) Како је Србија територијално организована? Прикажи то на карти. Други: 1) Какав је саобраћајно-географски положај Србије? Покажи га на карти. 2) Како се Србија територијално развијала? Прикажи то на карти. Трећи: 1) Какав је физичко-географски положај Србије? Покажи га на карти. 2) Са којим државама се граничи Србија? Прикажи то на карти.	
Завршни део часа	
Наставник чита ученицима оцене које су заслужили за своје усмене одговоре. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
-	

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 5	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Рељеф Србије
Наставне методе	монолошка, дијалoшка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и њеним природним лепотама и да развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета.
Корелација	-
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1.
Уводни део часа	
Наставник са ученицима понавља градиво које су ученици савладали у претходним разредима, а у вези је са оним које ће обрађивати на овом часу: <ul style="list-style-type: none"> - Шта је рељеф? - Који облици рељефа постоје? - Како настаје рељеф? 	
Централни део часа	
Наставник упознаје ученике са основним карактеристикама рељефа Србије. <ul style="list-style-type: none"> - Начином његовог постанка - Надморским висинама рељефа Србије - Две основне природно-географске целине у рељефу Србије На природно-географској карти Србије ученицима представља рељеф Србије.	
Завршни део часа	
Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције. За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
РЕЉЕФ СРБИЈЕ	
Тектонски облици рељефа Србије - планине, вулканске купе, низије и котлине Ерозивни облици рељефа Србије - флувијални, крашки, еолски и падински Надморска висина Србије: од 28 м (ушће Тимока у Дунав) до 2656 м (врх Ђеравица) просечна 473 м Природно-географске целине Србије: низијска и планинско-котлинска	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 6	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Геолошка прошлост и постанак рељефа
Наставне методе	монолошка, дијалoшка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и њеним природним лепотама и да развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета.
Корелација	Биологија
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1.
Уводни део часа	
<p>Наставник са ученицима испред карте понавља градиво пређено на претходном часу и проверава тачност одговора на питања из уџбеника.</p> <p>Затим наводи ученике да се присете градива које су савладали у претходним разредима, које је у вези са оним што ће обрађивати на овом часу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Шта су литосферне плоче? 	
Централни део часа	
<p>Наставник упознаје ученике са геолошком прошлoшћу Србије.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Највећи део копна Србије су остаци некадашње океанске коре. - Србија се налази у зони сударања Евроазијске и Афричке плоче. Наставник упућује ученике да погледају графички приказ геотектонског положаја Србије у уџбенику на стр. 18. <p>Наставник упознаје ученике са настанком рељефа Србије.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Настанак планинских система Србије - Вулканске области Србије - Формирање Панонског басена 	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције.</p> <p>За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику.</p> <p>Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
<p>ГЕОЛОШКА ПРОШЛОСТ И ПОСТАНАК РЕЉЕФА</p> <p>Геолошка прошлост - остаци океанске коре Постанак рељефа - сударање Евроазијске и Афричке плоче</p>	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 7		
Разред	осми	
Наставна тема	Природне одлике Србије	
Наставна јединица	Рељеф Србије; геолошка прошлост и настанак рељефа	
Наставне методе	дијалoшка, текстуална	
Наставни облици	групни	
Наставна средства	уџбеник, нема карта Србије	
Тип часа	утврђивање	
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и њеним природним лепотама и да развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета.	
Корелација	биологија	
Образовни стандард	ГЕ.3.4.1.	
Уводни део часа		
Наставник са ученицима понавља градиво пређено на претходном часу и проверава тачност одговора на питања из уџбеника. Након понављања наставник дели ученике на 3 групе.		
Централни део часа		
Наставник свакој од група даје одређени задатак. Прва група - на некој карти одређује рељеф Србије и презентује га другим групама. Друга група - на некој карти одређује геолошку прошлост Србије и презентује је другим групама. Трећа група - на некој карти приказује постанак рељефа Србије и затим то презентује другим групама.		
Завршни део часа		
Наставник оценом награђује ученике који су се истакли током часа. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.		
Изглед табле		
<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: 150px; margin: 0 auto;"> ПРВА ГРУПА </div>	<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: 150px; margin: 0 auto;"> ДРУГА ГРУПА </div>	<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: 150px; margin: 0 auto;"> ТРЕЋА ГРУПА </div>



БЕЛЕШКЕ

A series of 22 horizontal dashed lines providing space for notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 8	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Низијска Србија
Наставне методе	монолошка, дијалошка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и да буду оспособљени да на терену осматрају, мере, анализирају, интервјуишу, скицирају и прикупљају податке и развијају способност исказивања географског знања речима, сликом, квантитативно, табеларно, графички и схематски.
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1.
Уводни део часа	
<p>Наставник са ученицима понавља градиво које су ученици савладали на претходним часовима:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Које се две основне целине издвајају у рељефу Србије? - Како је настао рељеф Србије? - Шта се десило са Панонским морем? 	
Централни део часа	
<p>Наставник упознаје ученике са целинама које издвајамо у оквиру низијске Србије: Панонска низија, Јужни обод Панонске низије и Влашко-пontiјска низија.</p> <p>Панонска низија - настала спуштањем блокова</p> <ul style="list-style-type: none"> - највиши врх Гудурички (639 м) - алувијалне равни, речне терасе, лесне заравни, пешчаре <p>Јужни обод Панонске низије - простире се јужно од Саве и Дунава</p> <ul style="list-style-type: none"> - веза између низијске и планинско-котлинске Србије <p>Влашко-пontiјска низија - простире се између планина Мироч и Дели Јован и границе са Бугарском</p>	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције.</p> <p>За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику.</p> <p>Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
НИЗИЈСКА СРБИЈА	
<p>Панонска низија - алувијалне равни, речне терасе, лесне заравни, пешчаре</p> <p>Јужни обод Панонске низије - простире се јужно од Саве и Дунава</p> <p>Влашко-пontiјска низија - простире се између планина Мироч и Дели Јован и границе са Бугарском</p>	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 9		
Разред	осми	
Наставна тема	Природне одлике Србије	
Наставна јединица	Низијска Србија	
Наставне методе	дијалошка, текстуална	
Наставни облици	групни	
Наставна средства	уџбеник, нема карта Србије	
Тип часа	утврђивање	
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и њеним природним лепотама и да развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета.	
Корелација	биологија	
Образовни стандард	ГЕ.2.4.1.	
Уводни део часа		
Наставник са ученицима понавља градиво пређено на претходном часу и проверава тачност одговора на питања из уџбеника. Након понављања наставник дели ученике на 3 групе.		
Централни део часа		
Наставник свакој од група даје одређени задатак. Прва група - на некој карти обележава лесне заравни у Панонској низији и презентује их другим групама. Друга група - на некој карти обележава Јужни обод Панонске низије и презентује га другим групама. Трећа група - на некој карти обележава Влашко-понијску низију и затим то презентује другим групама.		
Завршни део часа		
Наставник оценом награђује ученике који су се истакли током часа. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.		
Изглед табле		
<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: 150px; margin: 0 auto;"> ПРВА ГРУПА </div>	<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: 150px; margin: 0 auto;"> ДРУГА ГРУПА </div>	<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: 150px; margin: 0 auto;"> ТРЕЋА ГРУПА </div>



БЕЛЕШКЕ

Blank lined area for notes, consisting of approximately 25 horizontal lines.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 10	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Рељеф Србије; геолошка прошлост и постанак рељефа; низијска Србија
Наставне методе	дијалoшка
Наставни облици	индивидуални
Наставна средства	карта Србије и карта Европе
Тип часа	утврђивање - усмена провера знања
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и њеним природним лепотама и да развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета.
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.3.4.1.
Уводни део часа	
Дати предност ученицима који желе, а затим прочитати имена оних који би требало да одговарају.	
Централни део часа	
Ученике прозивати појединачно да одговарају на постављена питања и своја знања презентују усмено и на картама. Први: 1) Тектонски облици рељефа Србије? 2) Шта је настало сударањем Евроазијске и Афричке плоче? 3) Влашко-понијска низија? Прикажи на карти. Други: 1) Ерозивни облици рељефа Србије? 2) Панонско море? 3) Јужни обод Панонске низије? Прикажи на карти. Трећи: 1) Надморска висина у рељефу Србије? 2) Основе геолошке прошлости Србије? 3) Панонска низија? Прикажи на карти.	
Завршни део часа	
Наставник чита ученицима оцене које су заслужили за своје усмене одговоре. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
—	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 11	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Планинско-котлинска Србија Српско-македонска маса
Наставне методе	монолошка, дијалoшка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и да буду оспособљени да на терену осматрају, мере, анализирају, интервјуишу, скицирају и прикупљају податке и развијају способност исказивања географског знања речима, сликом, квантитативно, табеларно, графички и схематски.
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1.
Уводни део часа	
Наставник са ученицима понавља градиво које су ученици савладали на претходним часовима: - Који типови рељефа постоје? - Каква је надморска висина Србије? - Каква је геолошка прошлост и постанак рељефа Србије?	
Централни део часа	
<p>Упознати ученике са простором који обухвата Планинско-котлинска Србија, начином настанка и поделом на природно-географске целине.</p> <p>Представити ученицима простор који обухвата српско-македонска маса (од Вршачких планина на северу до државне границе са Македонијом на југу). Затим начин постанка ове масе и њеним најзначајнијим планинама (Рујан, Дукат, Бесна Кобила, Чемерник, Кукавица, Видојевица, Јастребац, Јухор и Црни врх).</p> <p>Набројати и приказати на карти највеће котлине српско-македонске масе: Врањска, Лесковачка, Нишко-алексиначка, Јагодинско-параћинска и Доњовеликоморавска котлина.</p> <p>Упознати ученике са флувијалним ерозијама, рђавом земљом, клисурама и повијама које се јављају у српско-македонској маси.</p>	
Завршни део часа	
Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције. За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
ПЛАНИНСКО-КОТЛИНСКА СРБИЈА - Српско-македонска маса	
Планинско-котлинска Србија: Српско-македонска маса, Карпатско-балканске планине, Динарске планине, Вардарска зона и Косовска и Метохијска котлина Српско-македонска маса- планине: Рујан, Дукат, Бесна Кобила, Чемерник, Кукавица, Видојевица, Јастребац, Јухор и Црни врх Траса коридора 10	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 12	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Планинско-котлинска Србија Карпатско-балканске планине
Наставне методе	монолошка, дијалoшка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и да буду оспособљени да на терену осматрају, мере, анализирају, интервјуишу, скицирају и прикупљају податке и развијају способност исказивања географског знања речима, сликом, квантитативно, табеларно, графички и схематски.
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1.
Уводни део часа	
<p>Наставник са ученицима понавља градиво које су ученици савладали на претходним часовима:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Који типови рељефа постоје? - Каква је надморска висина Србије? - Каква је геолошка прошлост и постанак рељефа Србије? - Које су основне одлике српско-македонске масе? 	
Централни део часа	
<p>Наставник упознаје ученике са географским положајем Карпатско-балканских планина (од границе са Румунијом на северу до границе са Бугарском на југоистоку). Затим упознаје ученике са начином постанка ових планина и њиховим распоредом у три паралелна низа (западни, средњи и источни). Заједно са ученицима наставник на карти проналази најзначајније планине и котлине ове планинске масе. Обновити са ученицима све о крашким рељефима, а затим их упознати са пећинама и другим крашким облицима овог краја. Затим упознати ученике са најдужим пећинама у Србији. На крају упознати и представити ученицима значајне клисуре и кањоне овог рељефа.</p>	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције. За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
<p>ПЛАНИНСКО-КОТЛИНСКА СРБИЈА - Карпатско-балканске планине</p> <p>Источни део Србије</p> <p>Планине-Западни низ: Хомољске, Кучај, Ртањ, Озрен</p> <ul style="list-style-type: none"> - Средњи низ: Црни врх, Велики крш, Тупијница, Тресисаба, Сврљишке планине - Источни низ: Мироч, Дели Јован и Стара планина <p>Пећине: Церемошња, Рајкова, Лазарева и Ресавска</p>	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 13	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Планинско-котлинска Србија Динарске планине
Наставне методе	монолошка, дијалoшка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и да буду оспособљени да на терену осматрају, мере, анализирају, интервјуишу, скицирају и прикупљају податке и развијају способност исказивања географског знања речима, сликом, квантитативно, табеларно, графички и схематски.
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1.
Уводни део часа	
Наставник са ученицима понавља градиво које су ученици савладали на претходним часовима: - Које су основне одлике Карпатско-балканских планина? - Које су основне одлике српско-македонске масе?	
Централни део часа	
Упознати ученике са простором који обухватају, начином постанка и правцима пружања Динарских планина. Старовлашке планине: Звијезда, Тара, Златибор, Чемерник, Златар, Голија, Јавор Проклетијске планине: Јуник, Богићевица, Жљеб, Мокра гора Шарске планине: Шар-планина, Паштрик и Коритник Упознати ученике са највишим планинским врховима у Србији.	
Завршни део часа	
Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције. За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
ПЛАНИНСКО-КОТЛИНСКА СРБИЈА - Динарске планине	
Западна и југозападна Србија Старовлашке планине - Звијезда, Тара, Златибор, Чемерник, Златар, Голија, Јавор Проклетијске планине - Јуник, Богићевица, Жљеб, Мокра гора Шарске планине - Шар-планина, Паштрик и Коритник	



БЕЛЕШКЕ

Lined area for notes, consisting of multiple horizontal dotted lines.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 14	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Планинско-котлинска Србија Вардарска зона; Косовска и Метохијска котлина
Наставне методе	монолошка, дијалoшка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и да буду оспособљени да на терену осматрају, мере, анализирају, интервјуишу, скицирају и прикупљају податке и развијају способност исказивања географског знања речима, сликом, квантитативно, табеларно, графички и схематски.
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1.
Уводни део часа	
Наставник са ученицима понавља градиво које су ученици савладали на претходним часовима: - Које су основне одлике Карпатско-балканских планина? - Које су основне одлике српско-македонске масе? - Које су основне одлике Динарских планина	
Централни део часа	
Упознати ученике са простором који обухватају, начином постанка и правцима пружања Вардарске зоне (Унутрашњих Динарида). Копаоничке планине: Копаоник, Гоч, Столови, Жељин Шумадијске планине: Рудник, Венчац, Букуља, Космај, Авала Ваљевско-подрињске планине: Повлен, Маљен, Суворбор, Рајац, Јагодња, Цер Упознати ученике са начином постанка и простирањем Косовске и Метохијске котлине	
Завршни део часа	
Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције. За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
ПЛАНИНСКО-КОТЛИНСКА СРБИЈА - Вардарска зона	
Између српско-македонске масе на истоку и Динарида на западу Дуго су сматрани делом Динарида Копаоничке планине - Копаоник, Гоч, Столови, Жељин Шумадијске планине - Рудник, Венчац, Букуља, Космај, Авала Ваљевско-подрињске планине - Повлен, Маљен, Суворбор, Рајац, Јагодња, Цер	
ПЛАНИНСКО-КОТЛИНСКА СРБИЈА - Косовска и Метохијска котлина	
Раседање и спуштање терена између проклетијских, шарских и копаоничких планина формиране су Косовска и Метохијска котлина	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 15				
Разред	осми			
Наставна тема	Природне одлике Србије			
Наставна јединица	Планинско-котлинска Србија			
Наставне методе	дијалошка, текстуална			
Наставни облици	групни			
Наставна средства	уџбеник, нема карта Србије			
Тип часа	утврђивање			
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и њеним природним лепотама и да развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета.			
Корелација	биологија			
Образовни стандард	ГЕ.2.4.1.			
Уводни део часа				
Наставник са ученицима понавља градиво пређено на претходним часовима и проверава тачност одговора на питања из уџбеника. Након понављања наставник дели ученике на 5 група.				
Централни део часа				
Наставник свакој од група даје одређени задатак. Прва група - на некој карти обележава српско-македонску масу и записује на табли њене главне одлике. Друга група - на некој карти обележава Карпатско-балканске планине и записује на табли њихове главне одлике. Трећа група - на некој карти обележава Динарске планине и записује на табли њихове главне одлике. Четврта група - на некој карти обележава Вардарску зону и записује на табли њене главне одлике. Пета група - на некој карти обележава Косовску и Метохијску котлину и записује на табли њихове главне одлике.				
Завршни део часа				
Наставник оценом награђује ученике који су се истакли током часа. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.				
Изглед табле				
ПРВА ГРУПА	ДРУГА ГРУПА	ТРЕЋА ГРУПА	ЧЕТВРТА ГРУПА	ПЕТА ГРУПА

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 16	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Планинско-котлинска Србија
Наставне методе	дијалошка
Наставни облици	индивидуални
Наставна средства	карта Србије и карта Европе
Тип часа	утврђивање - усмена провера знања
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и њеним природним лепотама и да развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета.
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.2.4.1.
Уводни део часа	
Дати предност ученицима који желе, а затим прочитати имена оних који би требало да одговарају.	
Централни део часа	
Ученике прозивати појединачно да одговарају на постављена питања и своја знања презентују усмено и на картама. Први: 1) Положај, правац простирања и начин постанка српско-македонске масе? 2) Најзначајније Динарске планине? Прикажи их на карти. 3) Косовска котлина? Други: 1) Најзначајније планине Српско-македонске масе? Прикажи их на карти. 2) Положај, правац пружања и постанак Динарских планина? 3) Метохијска котлина? Трећи: 1) Положај, правац пружања и начин постанка Карпатско-балканских планина? 2) Пећине Србије? 3) Најзначајније планине Вардарске зоне? Прикажи их на карти.	
Завршни део часа	
Наставник чита ученицима оцене које су заслужили за своје усмене одговоре. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
-	

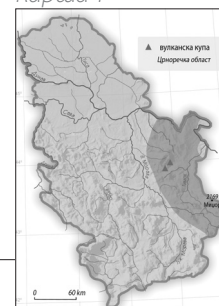


БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 17	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Рељеф Србије; геолошка прошлост и постанак рељефа; низијска Србија Планинско-котлинска Србија
Наставне методе	писани радови
Наставни облици	индивидуални
Наставна средства	припремљени тест
Тип часа	писмена провера знања
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и њеним природним лепотама и да развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета.
Корелација	-
Образовни стандард	ГЕ.3.4.1.
Уводни део часа	
Поделити ученике у две групе и поделити им припремљене тестове.	
Централни део часа	
Ученици самостално решавају тестове.	
<p>ГРУПА А</p> <p>1) Допуни реченице. Тектонски облици рељефа карактеристични за Србију су: _____, _____, _____ и _____. Најнижа тачка у Србији је на надморској висини од 28 м на _____, а највиша је врх Ћеравица висок _____ м.</p> <p>2) Одговори на питања. Које су најзначајније вулканске области Србије? _____ Када је и како формирано Панонско море? _____</p> <p>3) Заокружи тачан одговор. Лесне заравни су настале таложењем: песка, глине, ситне прашине, мокре земље За Јужни обод Панонске низије карактеристична је појава великог броја: високих планина, пешчара, језера, клизишта</p> <p>4) Препознај која је природно-географска целина осенчена на карти 1 и напиши о њој све што знаш.</p> <p>5) Поред појма објасни шта он означава. Океанска кора - _____ Рђава земља - _____ Повија - _____ Кањон - _____</p>	
Завршни део часа	
Наставник чита ученицима тачне одговоре на питања, упознаје их са системом оцењивања и са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
—	

Карта 1





БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 18	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Клима Србије
Наставне методе	монолошка, дијалoшка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и да буду оспособљени да на терену осматрају, мере, анализирају, интервјуишу, скицирају и прикупљају податке и развијају способност исказивања географског знања речима, сликом, квантитативно, табеларно, графички и схематски.
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1.
Уводни део часа	
Наставник са ученицима понавља градиво које су ученици савладали у петом разреду и на претходним часовима: <ul style="list-style-type: none"> - Шта је време? - Шта све утиче на климу? - Који су основни типови климе? - Какв је рељеф Србије? 	
Централни део часа	
Упознати ученике са климатским факторима и елементима који утичу на климу Србије: географска ширина, ваздушне масе, распоред копна и мора, рељеф, водене површине и насеља. Упознати ученике са температурама ваздуха, падавинама и ветровима у Србији. Објаснити ученицима типове клима који су заступљени на територији Србије: <ul style="list-style-type: none"> - Континентална клима - Панонска низија, долине Велике Мораве, Колубаре и Тимока - Умерено континентална клима - заступљена у највећем делу Србије (осим севера и крајњег југа) - Измењеносредоземна клима - у Метохијској котлини 	
Завршни део часа	
Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције. За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
КЛИМА СРБИЈЕ	
Фактори и елементи који утичу на климу Србије: географска ширина, ваздушне масе, распоред копна и мора, рељеф, водене површине и насеља Температуре ваздуха: просечна 10,5°C, највиша 44,9°C, најнижа -39,5°C Падавине: просечна количина 900 mm Ветрови: северни, северозападни и Кошава Типови климе у Србији: континентална, умереноконтинентална и измењено средоземна	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 19	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Клима Србије
Наставне методе	дијалошка, текстуална
Наставни облици	групни
Наставна средства	уџбеник, термометар,
Тип часа	утврђивање
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и њеним природним лепотама и да развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета.
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.2.4.1.
Уводни део часа	
Наставник са ученицима понавља градиво пређено на претходном часу и проверава тачност одговора на питања из уџбеника. Након понављања наставник са ученицима излази у двориште школе.	
Централни део часа	
На различитим местима у дворишту школе мери температуру ваздуха, упознаје ученике са начином мерења температуре ваздуха и обављају мерења. По повратку у учионицу анализирају урађена мерења и понављају градиво научено на претходном часу.	
Завршни део часа	
Наставник оценом награђује ученике који су се истакли током часа. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
-	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 20	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Воде Србије - реке
Наставне методе	монолошка, дијалогска, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и да буду оспособљени да на терену осматрају, мере, анализирају, интервјуишу, скицирају и прикупљају податке и развијају способност исказивања географског знања речима, сликом, квантитативно, табеларно, графички и схематски.
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1.
Уводни део часа	
<p>Наставник са ученицима понавља градиво које су ученици савладали у шестом разреду и на претходним часовима:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Шта је река? - Како настају реке? - Које су највеће Европске реке? - Какв је рељеф Србије? 	
Централни део часа	
<p>Упознати ученике са речним режимом на рекама Србије (кишни, снежни и мешовити). Реке Србије отичу у три слива: Црноморски, Јадрански и Егејски. Сливу Црног мора: Дунав, Сава, Тиса, Велика Морава, Дрина, Тимок, Колубара... Сливу Јадранског мора припадају воде Метохијске котлине (Бели Дрим, пећка и дечанска Бистрица). Слив Егејског мора обухвата крајње јужне просторе Србије (Драговиштица, Пчиња, Лепенца). Упозорити ученике на негативне последице изливања река из речног корита. Упознати ученике са најдужим рекама Србије.</p>	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције. За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
<p>ВОДЕ СРБИЈЕ - Реке</p> <p>Речни режим - кишни, снежни и мешовити Црноморски слив: Дунав, Сава, Дрина, Тиса, Велика Морва Јадрански слив: Бели Дрим, пећка и дечанска Бистрица Егејски слив: Драговиштица, Пчиња, Лепенца</p>	

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 21	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Воде Србије - језера; термоинералне воде
Наставне методе	монолошка, дијалошка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и да буду оспособљени да на терену осматрају, мере, анализирају, интервјуишу, скицирају и прикупљају податке и развијају способност исказивања географског знања речима, сликом, квантитативно, табеларно, графички и схематски.
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1.
Уводни део часа	
Наставник са ученицима понавља градиво које су ученици савладали у шестом разреду и на претходним часовима: <ul style="list-style-type: none"> - Шта је језеро? - Шта су термоинералне воде? - Слинови и реке Србије? 	
Централни део часа	
<p>Упознати ученике са језерима Србије. Природна језера: Палићко, Лудошко, Обедска бара, Јажиначко, Ливадичко, Велико Ћеравичко, Завојско језеро...</p> <p>Вештачка језера: Ћерапско језеро, Перућачко језеро, Зворничко језеро, Власинско, Белоцркванска језера.</p> <p>Упознати ученике са термоинералним водама Србије. Термоинерални извори: Врањски, Јошанички, Сијарински, Куршумлијски, Луковски, Новопазарски... Значај топлих и хладних минералних вода у Србији (здравствено-рехабилитациони, флаширање и грејање). Бање Србије (Врњачка, Сокобања, Нишка, Матарушка, Буковичка...)</p>	
Завршни део часа	
Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције. За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
ВОДЕ СРБИЈЕ - језера; термоинералне воде	
<p>Језера - природна: Палићко, Лудошко, Обедска бара, Јажиначко, Ливадичко, Велико Ћеравичко, Завојско језеро...</p> <p style="padding-left: 20px;">- вештачка: Ћерапско, Перућачко, Зворничко, Власинско, Белоцркванска.</p> <p>Минералне воде - термо и хладне</p> <p style="padding-left: 20px;">- извори: Врањски, Јошанички, Сијарински, Куршумлијски, Луковски, Новопазарски...</p> <p style="padding-left: 20px;">- бање: Врњачка, Сокобања, Нишка, Матарушка, Буковичка...</p>	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 22		
Разред	осми	
Наставна тема	Природне одлике Србије	
Наставна јединица	Воде Србије	
Наставне методе	дијалошка, текстуална	
Наставни облици	групни	
Наставна средства	уџбеник, нема карта Србије	
Тип часа	утврђивање	
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и њеним природним лепотама и да развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета.	
Корелација	биологија	
Образовни стандард	ГЕ.2.4.1.	
Уводни део часа		
Наставник са ученицима понавља градиво пређено на претходном часу и проверава тачност одговора на питања из уџбеника. Након понављања наставник дели ученике на 3 групе.		
Централни део часа		
Наставник свакој од група даје одређени задатак. Прва група - на некој карти обележава речне сливове Србије и њихове најзначајније реке. Друга група - на некој карти обележава природна и вештачка језера Србије. Трећа група - на некој карти обележава термоминералне изворе и бање у Србији.		
Завршни део часа		
Наставник оценом награђује ученике који су се истакли током часа. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.		
Изглед табле		
<div style="border: 1px solid black; width: 150px; height: 150px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> ПРВА ГРУПА </div>	<div style="border: 1px solid black; width: 150px; height: 150px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> ДРУГА ГРУПА </div>	<div style="border: 1px solid black; width: 150px; height: 150px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> ТРЕЋА ГРУПА </div>

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 23	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Клима Србије; воде Србије
Наставне методе	дијалошка
Наставни облици	индивидуални
Наставна средства	карта Србије
Тип часа	утврђивање - усмена провера знања
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и њеним природним лепотама и да развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета.
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.3.4.1.
Уводни део часа	
Дати предност ученицима који желе, а затим прочитати имена оних који би требало да одговарају.	
Централни део часа	
Ученике прозивати појединачно да одговарају на постављена питања и своја знања презентују усмено и на карти. Први: 1) Падавине на територији Србије? 2) Намена вода река Србије? 3) Природна језера Србије? Други: 1) Климатски фактори који утичу на климу Србије? 2) Слив Јадранског мора? 3) Вештачка језера Србије? Трећи: 1) Континентална клима у Србији? 2) Слив Црног мора? 3) Намена минералних вода Србије?	
Завршни део часа	
Наставник чита ученицима оцене које су заслужили за своје усмене одговоре. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
—	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 24	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Земљишта
Наставне методе	монолошка, дијалошка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и да буду оспособљени да на терену осматрају, мере, анализирају, интервјуишу, скицирају и прикупљају податке и развијају способност исказивања географског знања речима, сликом, квантитативно, табеларно, графички и схематски.
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1.
Уводни део часа	
Наставник са ученицима понавља градиво које су ученици савладали на претходним часовима: - Какав је рељеф Србије? - Воде Србије?	
Централни део часа	
Упознати ученике са настанком различитих типова земљишта у Србији. Земљишта Панонске низије: чернозем (црница), слатине и алувијална земљишта. Земљишта Јужног обода Панонске низије: гајњаче и смонице и црвеница. Брдско-планинска земљишта: подзоли и ранкери	
Завршни део часа	
Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције. За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
ЗЕМЉИШТА СРБИЈЕ	
Типови земљишта Србије: - Земљишта Панонске низије - чернозем (црница), слатине и алувијална земљишта. - Земљишта Јужног обода Панонске низије - гајњаче и смонице и црвеница. - Брдско-планинска земљишта - подзоли и ранкери	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 25	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Биљни и животињски свет
Наставне методе	монолошка, дијалoшка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и да буду оспособљени да на терену осматрају, мере, анализирају, интервјуишу, скицирају и прикупљају податке и развијају способност исказивања географског знања речима, сликом, квантитативно, табеларно, графички и схематски.
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1.
Уводни део часа	
<p>Подсетити ученике на градиво из биологије шестог разреда, а затим понавити градиво које су ученици савладали на претходним часовима:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Какав је рељеф Србије? - Воде Србије? - Земљишта Србије? 	
Централни део часа	
<p>Упознати ученике са распрострањеношћу биљног и животињског света у Србији. Хоризонтална и вертикална распрострањеност вегетације. Затупљеност свих пет група кичмењака. Животињски свет Србије групишемо у два подручја: копно и копнене воде. Фауна шумских и фауна нешумских подручја. Станишта брзих и хладних водених токова и мирних и стајаћих вода.</p>	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције. За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
БИЉНИ И ЖИВОТИЊСКИ СВЕТ	
<p>Распрострањеност вегетације - хоризонтална - степска и шумска зона - вертикалана - промена климе са надморском висином Животињски свет - копно - шумска и нешумска подручја - копнене воде - брзе и хладне; мирне и стајаће</p>	



БЕЛЕШКЕ

Blank lined area for notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 26	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Земљишта; биљни и животињски свет
Наставне методе	дијалошка, текстуална
Наставни облици	групни
Наставна средства	уџбеник, нема карта Србије
Тип часа	утврђивање
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и њеним природним лепотама и да развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета.
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.2.4.1.
Уводни део часа	
Наставник са ученицима понавља градиво пређено на претходном часу и проверава тачност одговора на питања из уџбеника. Након понављања наставник дели ученике на 2 групе.	
Централни део часа	
Наставник свакој од група даје одређени задатак. Прва група - на некој карти обележава земљишта Србије, а затим на табли уписује карактеристике сваког од њих. Друга група - на некој карти обележава распрострањеност биљног и животињског света Србије, а затим на табли записује карактеристике сваког од њих.	
Завршни део часа	
Наставник оценом награђује ученике који су се истакли током часа. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
<div style="border: 1px solid black; width: 250px; height: 150px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> ПРВА ГРУПА </div>	<div style="border: 1px solid black; width: 250px; height: 150px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> ДРУГА ГРУПА </div>



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 27	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Земљишта; биљни и животињски свет
Наставне методе	дијалошка
Наставни облици	индивидуални
Наставна средства	карта Србије
Тип часа	утврђивање - усмена провера знања
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и њеним природним лепотама и да развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета.
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.3.4.1.
Уводни део часа	
Дати предност ученицима који желе, а затим прочитати имена оних који би требало да одговарају.	
Централни део часа	
Ученике прозивати појединачно да одговарају на постављена питања и своја знања презентују усмено и на карти. Први: 1) Шта је, како настаје и како се развија земљиште? 2) Земљишта јужног обода Панонске низије? 3) Животињски свет копна Србије? Други: 1) Брдско-планинска земљишта Србије? 2) Гањаче и смонице? 3) Шуме Србије? Трећи: 1) Земљишта Панонске низије? 2) Распрострањеност вегетације Србије? 3) Животињски свет копнених вода Србије?	
Завршни део часа	
Наставник чита ученицима оцене које су заслужили за своје усмене одговоре. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
—	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 28	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Заштита природе Србије - загађивање и заштита воде, ваздуха и земље
Наставне методе	монолошка, дијалогска, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и да буду оспособљени да на терену осматрају, мере, анализирају, интервјуишу, скицирају и прикупљају податке и развијају способност исказивања географског знања речима, сликом, квантитативно, табеларно, графички и схематски.
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1.
Уводни део часа	
<p>Подсетити ученике на градиво из биологије које се односи на екологију, а затим понавити градиво које су ученици савладали на претходним часовима, а у вези су са овом наставном јединицом:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Загађивање и могућности заштите екосистема? - Воде Србије? - Земљишта Србије? 	
Централни део часа	
<p>Упознати ученике са главним загађивачима воде, ваздуха и земље у Србији - индустрија, термоелектране, саобраћај, пољопривреда и насеља.</p> <p>Квалитет вода угрожен испуштањем непречишћених отпадних вода, чија прерада би смањила загађеност.</p> <p>Квалитет ваздуха је угрожен сумпор-диоксидом, азотним оксидима, чађ и друге таложне материје; постављање филтера и коришћење обновљивих извора енергије би смањило загађеност ваздуха.</p> <p>Квалитет земљишта је угрожен прекомерном сечом, паљењем шума, употребом хемијских средстава, а до трајног губитка долази ширењем насеља, одлагањем отпада и ерозијом земљишта.</p>	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције.</p> <p>За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику.</p> <p>Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
<p>ЗАШТИТА ПРИРОДЕ СРБИЈЕ - Загађивање и заштита воде, ваздуха и земље</p>	
<p>Главни загађивачи воде, ваздуха и земље: индустрија, термоелектране, саобраћај, пољопривреда и насеља</p> <p>Квалитет воде - угрожен непречишћеним отпадним водама - заштита пречишћавање</p> <p>Квалитет ваздуха - сумпор-диоксидом, азотним оксидима, чађ и друге таложне материје - заштита филтрирање и смањење употребе</p> <p>Квалитет земљишта - прекомерна сеча, паљење, хемијска средства - заштита контрола и обнављање</p>	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 29	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Заштита природе Србије - заштита геонаслеђа и биљног и животињског света; Заштићена природна добра
Наставне методе	монолошка, дијалoшка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и да буду оспособљени да на терену осматрају, мере, анализирају, интервјуишу, скицирају и прикупљају податке и развијају способност исказивања географског знања речима, сликом, квантитативно, табеларно, графички и схематски.
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1.
Уводни део часа	
<p>Подсетити ученике на градиво из биологије које се односи на екологију, а затим понавити градиво које су ученици савладали на претходним часовима, а у вези су са овом наставном јединицом:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Загађивање и могућности заштите екосистема? - Биљни и животињски свет Србије? - Загађивање и заштита воде, ваздуха и земљишта? 	
Централни део часа	
<p>Да би заштитили објекте геонаслеђа треба их прво препознати и пописати. До сада је у Србији пописано 650 објеката од којих је 80 заштићено законом (Ђавоља варош, Лазарев кањон, Тителски брег, Лазарева пећина...)</p> <p>У Србији је заштићено 215 биљних и 429 животињских врста.</p> <p>Упознати ученике са еколошким календаром.</p> <p>У Србији је за сада заштићено 464 природна добра од којих је пет националних паркова (Фрушка гора, Ђердап, Копаоник, Тара и Шар-планина).</p>	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције.</p> <p>За домаћи задаје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику.</p> <p>Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
<p>Заштита природе Србије - Заштита геонаслеђа и биљног и животињског света;</p> <p>Заштићени објекти геонаслеђа - Ђавоља варош, Лазарев кањон, Тителски брег, Лазарева пећина...</p> <p>Заштићене биљке Србије - Панчићева оморика, молика, рунолист, косовски божур...</p> <p>Заштићене животињске врсте Србије - пеликан, рода, белоглави суп, дабар, речни рак...</p> <p style="text-align: center;">Заштићена природна добра</p> <p>Национални паркови Србије - Фрушка гора, Ђердап, Копаоник, Тара и Шар-планина</p>	

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 30		
Разред	осми	
Наставна тема	Природне одлике Србије	
Наставна јединица	Заштита природе Србије - загађивање и заштита воде, ваздуха и земље; Заштита геонаслеђа и биљног и животињског света; Заштићена природна добра	
Наставне методе	дијалогска, текстуална	
Наставни облици	групни	
Наставна средства	уџбеник, нема карта Србије	
Тип часа	утврђивање	
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и њеним природним лепотама и да развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета.	
Корелација	биологија	
Образовни стандард	ГЕ.2.4.1.	
Уводни део часа		
Наставник са ученицима понавља градиво пређено на претходним часовима и проверава тачност одговора на питања из уџбеника. Након понављања наставник дели ученике на 3 групе.		
Централни део часа		
Наставник свакој од група даје одређени задатак. Прва група - на некој карти обележава најзагађенија подручја Србије, а затим на табли записује начине и могућности за смањење и спречавање загађења. Друга група - на некој карти обележава објекте геонаслеђа и пределе са заштићеним биљним и животињским светом Србије, а затим их на табли записује. Трећа група - на некој карти обележава националне паркове Србије, а затим на табли записује њихове основне карактеристике.		
Завршни део часа		
Наставник оценом награђује ученике који су се истакли током часа. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.		
Изглед табле		
<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: 150px; height: 150px; margin: 0 auto;"> ПРВА ГРУПА </div>	<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: 150px; height: 150px; margin: 0 auto;"> ДРУГА ГРУПА </div>	<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: 150px; height: 150px; margin: 0 auto;"> ТРЕЋА ГРУПА </div>



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 31	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Заштита природе Србије - загађивање и заштита воде, ваздуха и земље; Заштита геонаслеђа и биљног и животињског света; заштићена природна добра
Наставне методе	дијалошка
Наставни облици	индивидуални
Наставна средства	карта Србије
Тип часа	утврђивање - усмена провера знања
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и њеним природним лепотама и да развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета.
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.3.4.1.
Уводни део часа	
Дати предност ученицима који желе, а затим прочитати имена оних који би требало да одговарају.	
Централни део часа	
Ученике прозивати појединачно да одговарају на постављена питања и своја знања презентују усмено и на карти. Први: 1) Загађивање воде у Србији? 2) Геонаслеђе Србије? 3) Национални парк „Ђердап“? Други: 1) Загађивање ваздуха у Србији? 2) Заштићени биљни свет Србије? 3) Национални парк „Фрушка гора“? Трећи: 1) Заштита ваздуха од загађења у Србији? 2) Заштићени животињски свет Србије? 3) Национални парк „Шар-планина“?	
Завршни део часа	
Наставник чита ученицима оцене које су заслужили за своје усмене одговоре. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
-	

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 32	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Рељеф Србије; геолошка прошлост и постанак рељефа; низијска Србија; планинско-котлинска Србија; клима Србије; воде Србије; земљишта; биљни и животињски свет; заштита природе Србије
Наставне методе	дијалошка
Наставни облици	индивидуални
Наставна средства	карта Србије
Тип часа	утврђивање - усмена провера знања
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и њеним природним лепотама и да развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета.
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.3.4.1.
Уводни део часа	
Дати предност ученицима који желе, а затим прочитати имена оних који би требало да одговарају.	
Централни део часа	
Ученике прозивати појединачно да одговарају на постављена питања и своја знања презентују усмено и на карти. Први: 1) Надморска висина Србије? 2) Динарске планине? 3) Реке Србије? 4) Заштита воде, земљишта и ваздуха? Други: 1) Геолошка прошлост и постанак Панонске низије? 2) Карпато-балканске планине? 3) Типови климе у Србији? 4) Биљни и животињски свет Србије? Трећи: 1) Геолошка прошлост и постанак планинског система Србије? 2) Јужни обод Панонске низије? 3) Минералне воде Србије? 4) Заштићена природна добра Србије?	
Завршни део часа	
Наставник чита ученицима оцене које су заслужили за своје усмене одговоре. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
-	

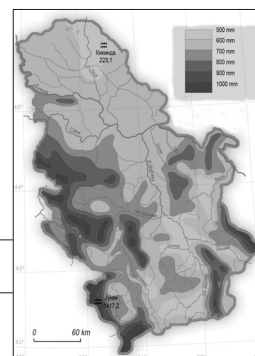


БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 33	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Рељеф Србије; геолошка прошлост и постанак рељефа; низијска Србија; планинско-котлинска Србија; клима Србије; воде Србије; земљишта; биљни и животињски свет; заштита природе Србије
Наставне методе	писани радови
Наставни облици	индивидуални
Наставна средства	припремљени тест
Тип часа	писмена провера знања
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и њеним природним лепотама и да развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета.
Корелација	-
Образовни стандард	ГЕ.3.4.1.
Уводни део часа	
Поделити ученике у две групе и поделити им припремљене тестове.	
Централни део часа	
Ученици самостално решавају тестове.	
<p>ГРУПА А</p> <p>1) Допуни реченице. Пешчаре су настале _____, а највеће пешчаре Панонске низије су: _____ и _____. За Карпатско-балканске планине карактеристичан је _____ рељеф у коме су најраспрострањенији облици: _____, _____ и _____.</p> <p>2) Одговори на питања. Како је дошло до формирања лежишта лигнита у Косовској котлини? _____ Које је највеће природно, а које вештачко језеро у Србији? _____</p> <p>3) Заокружи тачне одговоре. Земљишта карактеристична за Јужни обод Панонске низије: гањаче, чернозем, ранкери, смонице Нешумска подручја Панонске низије насељавају: медвед, кртица, пољски зец, риђа лисица, вук</p> <p>4) Препознај шта је представљено на карти 2 и напиши о томе све што знаш.</p> <p>5) Поред појма објасни шта он означава. Речна тераса - _____ Клисура - _____ Инсолација - _____ Национални парк - _____</p>	
Завршни део часа	
Наставник чита ученицима тачне одговоре на питања, упознаје их са системом оцењивања и са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
-	

Карта 2





БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 34	
Разред	осми
Наставна тема	Природне одлике Србије
Наставна јединица	Рељеф Србије; геолошка прошлост и постанак рељефа; низијска Србија; планинско-котлинска Србија; клима Србије; воде Србије; земљишта; биљни и животињски свет; заштита природе Србије
Наставне методе	дијалoшка
Наставни облици	индивидуални
Наставна средства	карта Србије
Тип часа	систематизација пређеног градива
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о природно-географским одликама Србије и њеним природним лепотама и да развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета.
Корелација	-
Образовни стандард	ГЕ.3.4.1.
Уводни део часа	
Прочитати ученицима оцене које су заслужили на писменој провери знања и затим са њима прокоментарисати питања, одговоре и оцене.	
Централни део часа	
Закључити ученицима оцене за крај првог полугодишта, а затим видети да ли има ученика који би желели да поправе своју оцену. Поновити са ученицима комплетно градиво првог полугодишта и још једном проверити како се сналазе на карти Србије.	
Завршни део часа	
Упознати ученике са садржајем градива које ће учити током другог полугодишта. Још једном прочитати ученицима закључне оцене за крај првог полугодишта.	
Изглед табле	
-	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 35	
Разред	осми
Наставна тема	Становништво и насеља Србије
Наставна јединица	Становништво број, густина насељености
Наставне методе	монолошка, дијалошка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да поседују осећања социјалне припадности и привржености сопственој нацији и култури, те активно доприносе очувању и неговању националног и културног идентитета; развијају међусобно уважавање, као и сарадњу и солидарност између припадника различитих социјалних, етничких и културних група.
Корелација	историја
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1; ГЕ.1.3.1.
Уводни део часа	
<p>Подсетити ученике на градиво које су учили у шестом разреду, а тиче се становништва и обновити општа знања из националне историје:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Екумена? - Густина насељености? - Природни прираштај? - Под чијом влашћу се налазио српски народ до 19. века? 	
Централни део часа	
<p>Упознати ученике са првим пописима који су рађени на територији Србије (средњи век, под Турцима, после ослобођења, данас).</p> <p>Презентовати ученицима резултате последњег пописа рађеног на територији Србије.</p> <p>Упознати ученике са густином насељености на територији Србије.</p> <p>Презентовати ученицима природни прираштај у Србији и промене у броју становника које су се дешавале у различитим временским периодима на различитим територијама.</p>	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције.</p> <p>За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику.</p> <p>Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
Становништво - број, густина насељености и природни прираштај	
<p>Пописи становништва - средњи век, Турци због пореза, први попис 1834. године, последњи 2002. године</p> <p>Густина насељености Србије - просечно 107 становника по км²,</p> <p style="padding-left: 40px;">највећа у Београду 499,</p> <p style="padding-left: 40px;">најмања у Трговишту 15</p> <p>Природни прираштај - 2008. године -4,6‰</p>	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 36	
Разред	осми
Наставна тема	Становништво и насеља Србије
Наставна јединица	Становништво миграције
Наставне методе	монолошка, дијалогска, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да поседују осећања социјалне припадности и привржености сопственој нацији и култури, те активно доприносе очувању и неговању националног и културног идентитета; развијају међусобно уважавање, као и сарадњу и солидарност између припадника различитих социјалних, етничких и културних група.
Корелација	историја
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1; ГЕ.1.3.1.
Уводни део часа	
<p>Подсетити ученике на градиво које су учили на претходном часу, у шестом разреду и из историје, а тиче се становништва и миграција:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Број становника и природни прираштај Србије? - Узроци, врсте и последице миграција? - Набројте велике ратове који су задесили српски народ од XIV до XX века? 	
Централни део часа	
<p>Подела миграција - унутрашње и спољашње; спонтане, принудне и привремене. Упознати ученике са узроцима миграција у Србији (освајачки походи и ратови, економски, колонијацијски). Упознати ученике са последицама миграција у Србији (демографске последице) Дневне миграције.</p>	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције. За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
<p>СТАНОВНИШТВО - Миграције</p> <p>Миграције могу бити: унутрашње и спољашње; спонтане, принудне и привремене Миграције у Србији изазване су: освајачким походима и ратовима, економским узроцима и планским колонизацијама Демографске последице - иселјавање остаје старо становништво - усељавање проблем незапослености, исхране и становања Дневне миграције - у Србији око 800 000</p>	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 37	
Разред	осми
Наставна тема	Становништво и насеља Србије
Наставна јединица	Становништво структуре становништва
Наставне методе	монолошка, дијалошка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да поседују осећања социјалне припадности и привржености сопственој нацији и култури, те активно доприносе очувању и неговању националног и културног идентитета; развијају међусобно уважавање, као и сарадњу и солидарност између припадника различитих социјалних, етничких и културних група.
Корелација	историја
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1; ГЕ.1.3.1.
Уводни део часа	
Поновити са ученицима градиво са претходних часова, из шестог разреда и из историје, а да је у вези са структурама становништва. <ul style="list-style-type: none"> - Број становника и природни прираштај? - Густина насељености и миграције становништва Србије? - Полна структура светског становништва? - Мешање Срба са суседним народима у историји? 	
Централни део часа	
<p>Упознати ученике са полном структуром становништва Србије - на 100 девојчица 106/7 дечака.</p> <p>Упознати ученике са старосном структуром становништва Србије</p> <p>Направити полно-старосну пирамиду Србије</p> <p>Упознати ученике са економском структуром становништва - четири сектора делатности.</p> <p>Упознати ученике са образовном структуром становништва Србије</p> <p>Упознати ученике са националном структуром становништва Србије - 83% су Срби</p>	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције.</p> <p>За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику.</p> <p>Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
Становништво, структуре становништва	
<p>Полна структура - 100 девојчица на 106/7 дечака</p> <p>Старосна структура - 22% младог, 55% зрелог, 23% старог</p> <p>Економска структура - највећи број запослених у услужним делатностима</p> <p>Образовна структура - 4% неписмених, 11% са вишом или високом школом</p> <p>Национална структура - 83% Срби</p>	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 38		
Разред	осми	
Наставна тема	Становништво и насеља Србије	
Наставна јединица	Становништво	
Наставне методе	дијалошка, текстуална	
Наставни облици	групни	
Наставна средства	уџбеник, нема карта Србије	
Тип часа	утврђивање	
Задаци	Ученици треба да поседују осећања социјалне припадности и привржености сопственој нацији и култури, те активно доприносе очувању и неговању националног и културног идентитета; развијају међусобно уважавање, као и сарадњу и солидарност између припадника различитих социјалних, етничких и културних група.	
Корелација	историја	
Образовни стандард	ГЕ.2.4.1; ГЕ.2.3.1.	
Уводни део часа		
Наставник са ученицима понавља градиво пређено на претходним часовима и проверава тачност одговора на питања из уџбеника. Након понављања наставник дели ученике на 3 групе.		
Централни део часа		
Наставник свакој од група задаје одређени задатак. Прва група - на некој карти означава најгушће насељене области Србије, затим на табли бележи пораст броја становника Србије од 1921. до 2002. године и анализира разлике у природном прираштају различитих делова Србије. Друга група - на некој карти бележи главне правце миграција становништва Србије, а затим на табли бележи врсте, узроке и последице миграција. Трећа група - на некој карти означава области у којима преовлађује старо/младо становништво, а затим на табли бележи полно старосну структуру, економску и образовну структуру становништва Србије.		
Завршни део часа		
Наставник оценом награђује ученике који су се истакли током часа. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.		
Изглед табле		
<div style="border: 1px solid black; width: 150px; height: 150px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> ПРВА ГРУПА </div>	<div style="border: 1px solid black; width: 150px; height: 150px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> ДРУГА ГРУПА </div>	<div style="border: 1px solid black; width: 150px; height: 150px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> ТРЕЋА ГРУПА </div>



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 39	
Разред	осми
Наставна тема	Становништво и насеља Србије
Наставна јединица	Насеља; Београд - главни град Републике Србије
Наставне методе	монолошка, дијалошка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да поседују осећања социјалне припадности и привржености сопственој нацији и култури, те активно доприносе очувању и неговању националног и културног идентитета; развијају међусобно уважавање, као и сарадњу и солидарност између припадника различитих социјалних, етничких и културних група.
Корелација	историја
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1; ГЕ.1.3.1.
Уводни део часа	
<p>Поновити са ученицима градиво са претходних часова, из шестог разреда и из историје, а да је у вези са насељима у Србији и Београдом.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Миграције становништва Србије? - Структуре становништва Србије? - Врсте и типови насеља? - Од када је Београд главни град Србије? 	
Централни део часа	
<p>Упознати ученике са типовима насеља у Србији - сеоска и градска; стална и привремена; збијена и разбијена.</p> <p>Градска насеља - најчешће у долинама река, дуж путева и на раскрсницама путева</p> <ul style="list-style-type: none"> - најзначајнија функција је индустријска - пољопривредна функција је углавном у Војводини <p>Типови градова: балкански, патријалхални, панонски и европски.</p> <p>Београд - повољан саобраћајно-географски положај</p> <ul style="list-style-type: none"> - основали га Келти у III веку пре н.е. - први пут престоница Србије постаје под влашћу деспота Стефана Лазаревића - шумадијски и панонски град; подунавски и посавски - најгушће насељен и привредно најразвијенији део Србије 	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције.</p> <p>За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику.</p> <p>Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
Насеља; Београд	
<p>Сеоска и градска; стална и привремена; збијена и разбијена насеља</p> <p>Типови градова - балкански, патријалхални, панонски и европски</p> <p>Београд - главни град Републике Србије</p>	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 40	
Разред	осми
Наставна тема	Становништво и насеља Србије
Наставна јединица	Насеља; Београд - главни град Републике Србије
Наставне методе	дијалогска, текстуална
Наставни облици	групни
Наставна средства	уџбеник, нема карта Србије
Тип часа	утврђивање
Задаци	Ученици треба да поседују осећања социјалне припадности и привржености сопственој нацији и култури, те активно доприносе очувању и неговању националног и културног идентитета; развијају међусобно уважавање, као и сарадњу и солидарност између припадника различитих социјалних, етничких и културних група.
Корелација	историја
Образовни стандард	ГЕ.2.4.1; ГЕ.2.3.1.
Уводни део часа	
Наставник са ученицима понавља градиво пређено на претходним часовима и проверава тачност одговора на питања из уџбеника. Након понављања наставник дели ученике на 2 групе.	
Централни део часа	
Наставник свакој од група даје одређени задатак. Прва група - на табли бележи основне одлике насеља Србије, а затим на некој карти означава највеће градове у Србији и области са збијеним и разбијеним типовима насеља. Друга група - бележи на табли основне карактеристике главног града Србије (Београда), а затим на некој карти уцртава територију свих општина града Београда. Свака група одређује тип насеља у ком живи и објашњава његове основне одлике.	
Завршни део часа	
Наставник оценом награђује ученике који су се истакли током часа. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
<div style="border: 1px solid black; width: 100%; height: 100%; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> ПРВА ГРУПА </div>	<div style="border: 1px solid black; width: 100%; height: 100%; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> ДРУГА ГРУПА </div>

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 41	
Разред	осми
Наставна тема	Становништво и насеља Србије
Наставна јединица	Становништво; насеља; Београд - главни град Републике Србије
Наставне методе	дијалошка
Наставни облици	индивидуални
Наставна средства	карта Србије
Тип часа	утврђивање - усмена провера знања
Задаци	Ученици треба да поседују осећања социјалне припадности и привржености сопственој нацији и култури, те активно доприносе очувању и неговању националног и културног идентитета; развијају међусобно уважавање, као и сарадњу и солидарност између припадника различитих социјалних, етничких и културних група.
Корелација	историја
Образовни стандард	ГЕ.3.4.1; ГЕ.3.3.1.
Уводни део часа	
Дати предност ученицима који желе, а затим прочитати имена оних који би требало да одговарају.	
Централни део часа	
Ученике прозивати појединачно да одговарају на постављена питања и своја знања презентују усмено и на карти. Први: 1) Пописи становништва Србије? 2) Последице миграција становништва Србије? 3) Типови насеља Србије? Други: 1) Узроци миграција становништва Србије? 2) Образовна структура становништва Србије? 3) Основне одлике насеља у Србији? Трећи: 1) Природно кретање становништва? 2) Полно-старосна структура становништва Србије? 3) Београд?	
Завршни део часа	
Наставник чита ученицима оцене које су заслужили за своје усмене одговоре. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
—	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 42	
Разред	осми
Наставна тема	Привреда Србије
Наставна јединица	Привреда Србије; основне одлике и подела; пољопривреда
Наставне методе	монолошка, дијалошка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о друштвено-економским одликама Србије и културном наслеђу;
Корелација	историја, биологија
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1; ГЕ.1.3.2.
Уводни део часа	
<p>Поновити са ученицима градиво претходних лекција и градиво из историје које је у вези са овом лекцијом</p> <ul style="list-style-type: none"> - Географски положај Србије? - Привреда Србије у XIX веку? - Привреда Србије у XX веку? 	
Централни део часа	
<p>Упознати ученике са чиниоцима који утичу на развој привреде у Србији. Продискутовати са ученицима о историјату развоја привреде у Србији (после ослобођења од Турака, после Другог светског рата и почетком XXI века) Упознати ученике са поделом привреде у четири сектора (примарни, секундарни, терцијарни и квартарни). Упознати ученике са поделом пољопривреде на: земљорадњу, сточарство, шумарство, лов и риболов. Објаснити ученицима који природни чиниоци утичу на пољопривреду у Србији и како. Затим објаснити ученицима како човек утиче на пољопривреду и који су проблеми са пољопривредом у Србији.</p>	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције. За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
Привреда Србије - основне одлике; пољопривреда	
<p>Развој привреде - природни и друштвени чиниоци Историјат - пољопривреда; национализација; транзиција Подела привреде: примарни, секундарни, терцијарни и квартарни Пољопривреда: земљорадња, сточарство, шумарство, лов и риболов Природни чиниоци: рељеф, земљиште, вода, клима и вегетација Друштвени чиниоци: човек, агротехничке мере Органска пољопривреда</p>	

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 43	
Разред	осми
Наставна тема	Привреда Србије
Наставна јединица	Пољопривреда Земљорадња
Наставне методе	монолошка, дијалошка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о друштвено-економским одликама Србије и културном наслеђу;
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1; ГЕ.1.3.2.
Уводни део часа	
<p>Поновити са ученицима градиво са претходних часова.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Које су основне одлике привреде у Србији? - Како делимо привреду? - Како делимо пољопривреду? 	
Централни део часа	
<p>Објаснити ученицима шта обухвата земљорадња (ратарство, воћарство и виноградарство) Ратарство - најзначајнија грана земљорадње (производња жита, индустријског и крмног биља и поврћа) од житарица најзаступљеније су: кукуруз и пшеница. Најзаступљеније индустријске биљке у Србији су: шећерна репа, сунцокрет, соја и дуван. Најраширеније повртарске културе су: кромпир, купус, парадајз, паприка, пасуљ... Воћарство - у исхрани и индустрији Најзаступљеније воћке: шљиве, јабуке, крушке, вишње... Виноградарство је у прошлости било развијеније; виноградарски крајеви у Србији (Фрушка гора, Тимочка и Неготинска крајина, Смедеревско виногорје...).</p>	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције. За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
Земљорадња	
<p>Ратарство - житарице (кукуруз, пшеница) - индустријско биље (шећерна репа, сунцокрет, соја и дуван) - поврће (кромпир, купус, парадајз, паприка, пасуљ) Воћарство - шљиве, јабуке, крушке, вишње Виноградарство - Фрушка гора, Вршачке планине, Неготинска крајина, Смедеревско виногорје, Александровачка жупа, Метохија</p>	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 44	
Разред	осми
Наставна тема	Привреда Србије
Наставна јединица	Пољопривреда; сточарство, лов и риболов; шумарство
Наставне методе	монологска, дијалогска, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о друштвено-економским одликама Србије и културном наслеђу;
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1; ГЕ.1.3.2.
Уводни део часа	
<p>Поновити са ученицима градиво са претходних часова.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Како делимо привреду? - Како делимо пољопривреду? - Како делимо земљорадњу? - Које су најзаступљеније житарице, индустријско биље, поврће и воће у Србији? 	
Централни део часа	
<p>Упознати ученике са поделом сточарства - (говедарство, свињарство, овчарство, козарство, коњарство, живинарство...)</p> <p>Говедарство - водећа грана сточарства у Србији (фризијско и сименталско говече; буша)</p> <p>Свињарство - има дугу традицију (јоркшир, беркшир, моравска, мангулица)</p> <p>Овчарство - у брдско-планинским крајевима</p> <p>Живинарство - последњих година унапређено</p> <p>Лов и риболов - 7 000 000 ha ловишта у Србији</p> <ul style="list-style-type: none"> - највећи рибњак у Ечкој 1300 ha <p>Шумарство - шуме у Србији се простиру на 27% територије</p> <ul style="list-style-type: none"> - 90% су листопадне, 6,2% четинарске, 3,8 мешовите - производна функција (дрвна сировина и шумски плодови), општекорисне функције (заштита, хигијена, рекреативна, здравствена и туристичка) 	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције.</p> <p>За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику.</p> <p>Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
Пољопривреда - сточарство, лов, риболов и шумарство	
<p>Сточарство: говедарство (водеће у Србији), свињарство (дуга традиција), овчарство, живинарство</p> <p>Лов и риболов су стара привредна грана (Србија око 7 000 000 ha ловишта, а највећи рибњак у Ечкој)</p> <p>Шумарство - у Србији се шуме простиру на 27% територије, шуме имају производну и општекорисну функцију</p>	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 45	
Разред	осми
Наставна тема	Привреда Србије
Наставна јединица	Привреда Србије; пољопривреда
Наставне методе	дијалошка, текстуална
Наставни облици	групни
Наставна средства	уџбеник
Тип часа	утврђивање
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о друштвено-економским одликама Србије и културном наслеђу;
Корелација	биологија
Образовни стандард	ГЕ.2.4.1.
Уводни део часа	
Наставник са ученицима понавља градиво пређено на претходним часовима и проверава тачност одговора на питања из уџбеника. Након понављања наставник дели ученике на 4 групе.	
Централни део часа	
Наставник свакој од група даје одређени задатак. Прва група - на табли црта табелу са секторима делатности у Србији, а затим излаже о основним одликама и подели привреде Србије. Друга група - на табли црта и тумачи графикон структуре земљишта коришћеног у пољопривреди Србије, а затим излаже о подели и чиниоцима за развој пољопривреде Трећа група - на табли црта и тумачи графикон засејаних површина у Србији према врстама усева, а затим излаже о основним гранама земљорадње. Четврта група - на табли црта и тумачи графикон кретања броја стоке у Србији, а затим излаже о основним гранама сточарства.	
Завршни део часа	
Наставник оценом награђује ученике који су се истакли током часа. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
ПРВА ГРУПА	ДРУГА ГРУПА
ТРЕЋА ГРУПА	ЧЕТВРТА ГРУПА



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 46	
Разред	осми
Наставна тема	Привреда Србије
Наставна јединица	Привреда Србије; пољопривреда
Наставне методе	дијалошка
Наставни облици	индивидуални
Наставна средства	карта Србије
Тип часа	утврђивање - усмена провера знања
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о друштвено-економским одликама Србије и културном наслеђу;
Корелација	историја
Образовни стандард	ГЕ.3.4.1; ГЕ.3.3.2.
Уводни део часа	
Дати предност ученицима који желе, а затим прочитати имена оних који би требало да одговарају.	
Централни део часа	
Ученике прозивати појединачно да одговарају на постављена питања и своја знања презентују усмено и на карти. Први: 1) Природни чиниоци који утичу на развој привреде у Србији? 2) Воћарство? 3) Лов и риболов? Други: 1) Подела привреде Србије? 2) Ратарство? 3) Свињарство и овчарство? Трећи: 1) Друштвени чиниоци који утичу на развој пољопривреде у Србији? 2) Говедарство? 3) Опште корисне функције шума у Србији?	
Завршни део часа	
Наставник чита ученицима оцене које су заслужили за своје усмене одговоре. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
-	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 47	
Разред	осми
Наставна тема	Привреда Србије
Наставна јединица	Индустрија
Наставне методе	монолошка, дијалошка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о друштвено-економским одликама Србије и културном наслеђу;
Корелација	историја
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1; ГЕ.1.3.2.
Уводни део часа	
<p>Подсетити ученике на градиво из историје и са претходних часова:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Развој индустрије у Србији од XIX века до данас? - Подела привреде? - Производне делатности и секундарни сектор привреде? 	
Централни део часа	
<p>Упознати ученике са основним значајем индустрије (привредна делатност у којој се обавља прерада сировина у готове производе; најзначајнија грана привреде).</p> <p>Индустријализација Србије започиње средином XIX века, развија се споро, а после Другог светског рата интензиван је њен развој, да би распад СФРЈ и ратови 90-тих успорили развој индустрије. Данас у Србији је у индустрији: запослено око 27% укупног броја запослених и технички је заостала за развијеним земљама.</p> <p>Упознати ученике са поделом индустрије.</p> <p>Доминантне гране индустрије у Србији су: металургија, металопрерађивачка, машинска, фармацеутска, прехранбена и текстилна.</p>	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције.</p> <p>За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику.</p> <p>Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
ИНДУСТРИЈА	
<p>Индустрија - привредна делатност која прерађује сировине у готове производе</p> <p>Индустријализација Србије - средина XIX века, после Другог светског рата, распад СФРЈ</p> <p>Заступљеност индустрије у Србији - 27% запослених</p> <p>Подела индустрије - доминантне гране индустрије у Србији (металургија, металопрерађивачка, машинска, фармацеутска, прехранбена и текстилна)</p>	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for taking notes, filling most of the page.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 48	
Разред	осми
Наставна тема	Привреда Србије
Наставна јединица	Индустрија - енергетика
Наставне методе	монолошка, дијалошка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о друштвено-економским одликама Србије и културном наслеђу;
Корелација	физика
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1; ГЕ.1.3.2.
Уводни део часа	
Подсетити ученике на градиво пређено на претходним часовима: - Подела привреде? - Подела индустрије?	
Централни део часа	
<p>Упознати ученике са значајем (услов за привредни развој и показатељ развијености) и изворима енергије (обновљиви и необновљиви).</p> <p>Енергетика Србије је базирана на угљу и воденој снази.</p> <p>Налазишта угља у Србији: преко 95% резерви угља је лигнит (Косовски, Колубарски и Костолачки басен), у оквиру њих су подигнуте термоелектране (Косово А и Б, Никола Тесла А и Б, Костолац А и Б) Највећи басен мрког угља у источној Србији, а каменог у ибарским рудницима</p> <p>Нафта и земни гас се експлоатишу у Банату, а прерађују у Новом Саду и Панчеву</p> <p>Хидроенергија - хидроенергетски потенцијал је значајан али делимично искоришћен (хидроелектране: Ђердап I и II, Бајина Башта, Зворник, Потпећ, Бистрица, Увац...)</p> <p>Годишња производња електричне енергије у Србији је 35 милијарди kWh (70% термоелектране).</p> <p>Наставник са ученицима лоцира на карти сва енергетска налазишта.</p>	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције.</p> <p>За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику.</p> <p>Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
Индустрија - Енергетика	
<p>Извори енергије - обновљиви, необновљиви</p> <p>Енергетика Србије - угљ - 95% лигнит - Косово А и Б, Никола Тесла А и Б, Костолац А и Б - вода - Ђердап I и II, Бајина Башта, Зворник, Потпећ, Бистрица, Увац</p> <p>Годишња производња 35 милијарди kWh</p>	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 49	
Разред	осми
Наставна тема	Привреда Србије
Наставна јединица	Индустрија; рударство и металургија
Наставне методе	монологска, дијалогска, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о друштвено-економским одликама Србије и културном наслеђу;
Корелација	физика
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1; ГЕ.1.3.2.
Уводни део часа	
<p>Подсетити ученике на градиво пређено на претходним часовима:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подела индустрије? - Енергетика Србије? 	
Централни део часа	
<p>Упознати ученике са основама рударства и металургије (налазиште минералних сировина је природна основа за развој индустрије). Рударство у Србији датира из старог века, а развило се у средњем веку. Налазишта црних метала у Србији: гвожђе (Копаоник и Златибор, али се највише увози). Остали црни метали: на Косову, у југоисточној Србији и тимочкој рудној зони.</p> <p>Прерада и топљење црних метала у US Steel Serbia око 1,5 милиона тона гвожђа и 2,4 милиона тона челика.</p> <p>Налазишта обојених метала у Србији: бакар у источној Србији, олово и цинк у трепчанским рудницима, Љубовији, Горњи Милановац итд, антимон у западној Србији.</p> <p>Прерада и топљење обојених метала РТБ Бор.</p> <p>Племенити метали у Србији се добијају у РТБ Бору приликом прераде бакра.</p> <p>Налазишта неметала у Србији: магнезит на Златибору, азбест у долини Ибра, цементни лапорац у Срему, кварцни песак и керамичка глина у Шумадији.</p> <p>Наставник са ученицима лоцира на карти сва налазишта метала и неметала.</p>	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције.</p> <p>За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику.</p> <p>Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
Индустрија - рударство и металургија	
<p>Црни метали - гвожђе (Копаоник и Златибор), остали (Косово, југоисточна Србија и тимочка рудна зона)</p> <p>Обојени метали - бакар (источна Србија), олово и цинк (трепчански рудници, Љубовија, Горњи Милановац итд), антимон (западна Србија)</p> <p>Племенити метали - добијају се приликом прераде бакра</p> <p>Неметали - магнезит (Златибор), азбест (долина Ибра), цементни лапорац (Срем), кварцни песак и керамичка глина (Шумадија)</p>	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 50		
Разред	осми	
Наставна тема	Привреда Србије	
Наставна јединица	Индустрија; енергетика; рударство и металургија	
Наставне методе	дијалошка, текстуална	
Наставни облици	групни	
Наставна средства	уџбеник, нема карта Србије, карта Србије	
Тип часа	утврђивање	
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о друштвено-економским одликама Србије и културном наслеђу;	
Корелација	физика	
Образовни стандард	ГЕ.2.4.1.	
Уводни део часа		
Наставник са ученицима понавља градиво пређено на претходним часовима и проверава тачност одговора на питања из уџбеника. Након понављања наставник дели ученике на 3 групе.		
Централни део часа		
Наставник свакој од група даје одређени задатак. Прва група - на табли црта табелу поделе индустрије на гране, а затим усмено излаже процес индустријализације у Србији. Друга група - на нему карту Србије уписује највеће термоелектране и хидроелектране, затим их лоцира на карти Србије, а потом усмено излаже о основним изворима енергије на којима се базира привреда Србије. Трећа група - на некој карти Србије означава налазишта метала и неметала, затим их лоцира на карти Србије, а потом излаже о рударству и металургији Србије.		
Завршни део часа		
Наставник оценом награђује ученике који су се истакли током часа. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.		
Изглед табле		
<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: 150px; margin: 0 auto;"> ПРВА ГРУПА </div>	<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: 150px; margin: 0 auto;"> ДРУГА ГРУПА </div>	<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: 150px; margin: 0 auto;"> ТРЕЋА ГРУПА </div>

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 51	
Разред	осми
Наставна тема	Привреда Србије
Наставна јединица	Индустрија; тешка индустрија; лака индустрија
Наставне методе	монолошка, дијалогска, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о друштвено-економским одликама Србије и културном наслеђу;
Корелација	техничко образовање
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1; ГЕ.1.3.2.
Уводни део часа	
Подсетити ученике на градиво са претходних часова: - Сектори делатности у Србији? - Подела индустрије на гране?	
Централни део часа	
<p>Тешка индустрија - Металска индустрија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Металопрерађивачка - прерађује метале у производе нижег степена прераде (лежајеви, одливци, ваљци, челична ужад, жице, цеви...) - Машинска индустрија - производи саобраћајне, пољопривредне, грађевинске, текстилне, рударске и алатне машине. - Електротехничка индустрија - производи машине и уређаје за пренос и потрошњу електричне енергије. - Тешка хемијска индустрија - производи киселине, вештачка ђубрива, соли... - Индустрија грађевинског материјала - производи цемент, керамику, цреп... <p>Лака индустрија - Лака хемијска индустрија - производи лекове, козметику, средства за хигијену...</p> <ul style="list-style-type: none"> - Прехрамбена индустрија - најразвијенија у Србији (млинска индустрија, индустрија шећера, кланична индустрија, производња млека и млечних производа, индустрија пива, алкохолних пића...) - Дрвна и папирна индустрија - примарна прерада дрвета и производња финалних производа - Текстилна индустрија - једна од најстаријих привредних грана у Србији - Дуванска индустрија - традиционална индустријска грана у Србији - Индустрија коже, обуће и гуме - центри Пирот, Београд и Крушевац 	
Завршни део часа	
Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције. За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
<p>Тешка индустрија - металска индустрија (металопрерађивачка и машинска индустрија), електротехничка индустрија, тешка хемијска индустрија и индустрија грађевинског материјала.</p> <p>Лака индустрија - лака хемијска индустрија, прехрамбена индустрија, дрвна и папирна индустрија, текстилна индустрија, дуванска индустрија и индустрија коже, обуће и гуме.</p>	

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 52	
Разред	осми
Наставна тема	Привреда Србије
Наставна јединица	Индустрија; тешка индустрија; лака индустрија
Наставне методе	дијалогска, текстуална
Наставни облици	групни
Наставна средства	уџбеник, нема карта Србије, карта Србије
Тип часа	утврђивање
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о друштвено-економским одликама Србије и културном наслеђу;
Корелација	техничко образовање
Образовни стандард	ГЕ.2.4.1.
Уводни део часа	
Наставник са ученицима понавља градиво пређено на претходним часовима и проверава тачност одговора на питања из уџбеника. Након понављања наставник дели ученике на 2 групе.	
Централни део часа	
Наставник свакој од група задаје одређени задатак. Прва група - на некој карти Србије означава центре тешке индустрије Србије, затим их лоцира на карти Србије, а потом усмено излаже о тешкој индустрији. Друга група - на некој карти Србије означава центре лаке индустрије Србије, затим их лоцира на карти Србије, а потом о томе излаже усмено.	
Завршни део часа	
Наставник оценом награђује ученике који су се истакли током часа. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
<div style="border: 1px solid black; width: 250px; height: 150px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> ПРВА ГРУПА </div>	<div style="border: 1px solid black; width: 250px; height: 150px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> ДРУГА ГРУПА </div>

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 53	
Разред	осми
Наставна тема	Привреда Србије
Наставна јединица	Индустрија
Наставне методе	дијалошка
Наставни облици	индивидуални
Наставна средства	карта Србије
Тип часа	утврђивање - усмена провера знања
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о друштвено-економским одликама Србије и културном наслеђу;
Корелација	биологија, физика
Образовни стандард	ГЕ.3.4.1; ГЕ.3.3.2.
Уводни део часа	
Дати предност ученицима који желе, а затим прочитати имена оних који би требало да одговарају.	
Централни део часа	
Ученике прозивати појединачно да одговарају на постављена питања и своја знања презентују усмено и на карти. Први: 1) Индустријализација Србије? 2) Хидроенергија? 3) Тешка хемијска индустрија? Други: 1) Подела индустрије на гране? 2) Налазишта обојених метала? 3) Прехрамбена индустрија? Трећи: 1) Налазишта угља? 2) Металска индустрија? 3) Индустрија коже, обуће и гуме?	
Завршни део часа	
Наставник чита ученицима оцене које су заслужили за своје усмене одговоре. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
-	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 54	
Разред	осми
Наставна тема	Привреда Србије
Наставна јединица	Саобраћај
Наставне методе	монолошка, дијалошка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о друштвено-економским одликама Србије и културном наслеђу;
Корелација	техничко образовање, историја
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1; ГЕ.1.3.2.
Уводни део часа	
<p>Подсетити ученике на градиво из техничког образовања и историје и са претходних часова:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Када је изграђена прва железничка пруга у Србији? - Ком сектору делатности припада саобраћај? 	
Централни део часа	
<p>Саобраћај је неопходан услов привредног развоја - повезује произвођаче са потрошачима. Према средини у којој се одвија саобраћај делимо на: копнени, водени и ваздушни. Према средствима којима се обавља: друмски, железнички, речни, поморски, ваздушни и ПТТ. На развој саобраћаја у нашој земљи утичу природни и друштвени фактори. Друмски саобраћај - Србија располаже са 40 845 км путне мреже, а најзначајнија саобраћајница је коридор 10 са огранцима Б и Ц. Железнички саобраћај - Србија располаже са 3 809 км пруга које су заостале за европским стандардима. Речни саобраћај - најзначајнија пловна река Србије је Дунав. Највеће луке су: Београд, Нови Сад, Апатин, Смедерево, Панчево... Ваздушни саобраћај - почео да се развија у XX веку, највећа авиокомпанија је ЈАТ, а највећи аеродром је „Никола Тесла“ у Сурчину. ПТТ саобраћај - чине га пошта-телеграф-телефон, радио и телевизијске везе. Прекривају целокупну Србију. Од скоро њима се придружио и интернет.</p>	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције. За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
Саобраћај	
<p>Саобраћај - услов привредног развоја Према средини у којој се одвија - копнени, водени и ваздушни. Према средствима којима се обавља - друмски, железнички, речни, поморски, ваздушни и ПТТ.</p>	

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 55	
Разред	осми
Наставна тема	Привреда Србије
Наставна јединица	Трговина
Наставне методе	монолошка, дијалошка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о друштвено-економским одликама Србије и културном наслеђу;
Корелација	историја
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1; ГЕ.1.3.2.
Уводни део часа	
<p>Подсетити ученике на градиво историје из седмог разреда и географије са предходних часова:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ком привредном сектору припада трговина? - Како се развијала трговина у нововековној српској држави? 	
Централни део часа	
<p>Трговина - размена робе између потрошача и произвођача путем новца. Трговина може бити унутрашња (у оквиру државе) и спољашња (размена између држава). Према обиму пословања разликујемо трговину на мало и трговину на велико. Унутрашња трговина у Србији одвија се између појединих делова земље са различитом структуром производње. Посебна размена добара одвија се на релацији град - приградска насеља. Важну улогу имају и сајмови. Наша земља извози углавном сировине и то пољопривредног порекла и производе ниже фазе прераде (гвожђе, челик, обојене метале, одећу...) У структури увоза преовлађују енергија и готови производи (нафта, природни гас, друмска возила, електрични апарати...) Главни спољнотрговински партнери Србије су: Немачка, Русија и Италија. Србију карактерише негативан спољнотрговински биланс.</p>	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције. За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
Трговина	
<p>Трговина - размена робе између произвођача и потрошача путем новца Унутрашња и спољашња трговина Трговина на мало и трговина на велико Унутрашња трговина - делови земље међусобно, град-приградско насеље, сајмови Спољашња трговина - извоз (житарице, поврће, воће, гвожђе, челик, одећа) - увоз (нафта, природни гас, возила, електрични апарати) Негативан спољнотрговински биланс</p>	

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 56	
Разред	осми
Наставна тема	Привреда Србије
Наставна јединица	Туризам
Наставне методе	молошка, дијалочка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о друштвено-економским одликама Србије и културном наслеђу;
Корелација	-
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1; ГЕ.1.3.2.
Уводни део часа	
<p>Подсетити ученике на градиво са претходних часова:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Термоминералне воде Србије? - Планине Србије? - Ком сектору делатности припада туризам? 	
Централни део часа	
<p>Туризам подразумева путовање и боравак људи ван сталног места боравка. Туризам може бити домаћи и инострани, а према мотивима разликујемо: рекреативни, здравствени и културни. Посебан облик је транзитни туризам. Србија има добре услове за развој туризма. У Србији разликујемо три врсте туристичких центара: градски, планински и бањски. Добра перспектива за развој транзитног туризма су коридори 7 и 10. Србија има два милиона туриста који остваре 6,7 милиона ноћења у току године.</p>	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције. За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
Туризам	
<p>Туризам - боравак и путовања људи ван сталног пребивалишта Домаћи и инострани туризам у зависности где путују туристи Туризам према мотивима: рекреативни, здравствени и културни Туристички центри: градски, планински и бањски Транзитни туризам: коридори 7 и 10</p>	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 57		
Разред	осми	
Наставна тема	Привреда Србије	
Наставна јединица	Саобраћај; трговина; туризам	
Наставне методе	дијалогска, текстуална	
Наставни облици	групни	
Наставна средства	уџбеник, нема карта Србије, карта Србије	
Тип часа	утврђивање	
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о друштвено-економским одликама Србије и културном наслеђу;	
Корелација	техничко образовање	
Образовни стандард	ГЕ.2.4.1.	
Уводни део часа		
Наставник са ученицима понавља градиво пређено на претходним часовима и проверава тачност одговора на питања из уџбеника. Након понављања наставник дели ученике на 3 групе.		
Централни део часа		
Наставник свакој од група даје одређени задатак. Прва група - на некој карти Србије означава најважније саобраћајне правце Србије, затим их лоцира на карти Србије, а потом о томе усмено излаже . Друга група - на некој карти Србије означава најважније туристичке центре Србије по врстама, затим их лоцира на карти Србије, а потом о томе излаже усмено. Трећа група - на некој карти означава најважније туристичке центре у Србији, а затим о њима усмено излаже.		
Завршни део часа		
Наставник оценом награђује ученике који су се истакли током часа. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.		
Изглед табле		
<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: 150px; height: 150px; margin: 0 auto;"> ПРВА ГРУПА </div>	<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: 150px; height: 150px; margin: 0 auto;"> ДРУГА ГРУПА </div>	<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: 150px; height: 150px; margin: 0 auto;"> ТРЕЋА ГРУПА </div>

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 58	
Разред	осми
Наставна тема	Привреда Србије
Наставна јединица	Саобраћај; трговина; туризам
Наставне методе	дијалошка
Наставни облици	индивидуални
Наставна средства	карта Србије
Тип часа	утврђивање - усмена провера знања
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о друштвено-економским одликама Србије и културном наслеђу;
Корелација	техничко образовање
Образовни стандард	ГЕ.3.4.1; ГЕ.3.3.2.
Уводни део часа	
Дати предност ученицима који желе, а затим прочитати имена оних који би требало да одговарају.	
Централни део часа	
Ученике прозивати појединачно да одговарају на постављена питања и своја знања презентују усмено и на карти. Први: 1) Друмски саобраћај Србије? 2) Спољна трговина Србије? 3) Какав туризам разликујемо? Други: 1) Железнички саобраћај Србије? 2) Трговина на мало у Србији? 3) Туристичке регије Србије? Трећи: 1) Ваздушни саобраћај у Србији? 2) Унутрашња трговина у Србији? 3) Значај туризма?	
Завршни део часа	
Наставник чита ученицима оцене које су заслужили за своје усмене одговоре. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
–	



БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for taking notes, filling most of the page below the header.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 59	
Разред	осми
Наставна тема	Привреда Србије
Наставна јединица	Привреда Србије; пољопривреда; индустрија; саобраћај; трговина; туризам
Наставне методе	дијалошка
Наставни облици	индивидуални
Наставна средства	карта Србије
Тип часа	утврђивање - усмена провера знања
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о друштвено-економским одликама Србије и културном наслеђу;
Корелација	биологија, физика, техничко образовање
Образовни стандард	ГЕ.3.4.1; ГЕ.3.3.2.
Уводни део часа	
Дати предност ученицима који желе, а затим прочитати имена оних који би требало да одговарају.	
Централни део часа	
Ученике прозивати појединачно да одговарају на постављена питања и своја знања презентују усмено и на карти. Први: 1) Подела привреде по секторима? 2) Говедарство? 3) Нафта и земни гас? Други: 1) Чиниоци који утичу на пољопривреду? 2) Налазишта црних метала? 3) Туристичке регије Србије? Трећи: 1) Ратарство? 2) Текстилна индустрија? 3) Трговина?	
Завршни део часа	
Наставник чита ученицима оцене које су заслужили за своје усмене одговоре. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
-	

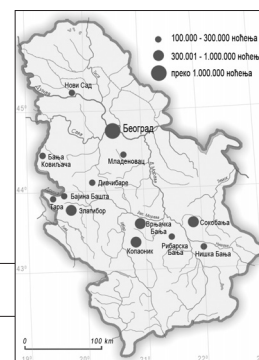


БЕЛЕШКЕ

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 60	
Разред	осми
Наставна тема	Привреда Србије
Наставна јединица	Привреда Србије; пољопривреда; индустрија; саобраћај; трговина; туризам
Наставне методе	писани радови
Наставни облици	индивидуални
Наставна средства	припремљени тест
Тип часа	писмена провера знања
Задаци	Ученици треба да стекну основна знања о друштвено-економским одликама Србије и културном наслеђу.
Корелација	-
Образовни стандард	ГЕ.3.4.1; ГЕ.3.3.2.
Уводни део часа	
Поделити ученике у две групе и поделити им припремљене тестове.	
Централни део часа	
Ученици самостално решавају тестове.	
ГРУПА А	
1) Допуни реченице. У секундарни сектор привредне делатности спадају: _____, _____ и _____. Пољопривреду чине _____ и _____, а у ширем смислу и _____, _____ и _____.	
2) Одговори на питања. Које су најраспрострањеније повртарске културе у Србији? _____ Како се дели сточарство? _____	
3) Заокружи тачне одговоре. Највећи басени лигнита у Србији су: Сокобањски, Косовски, Колубарски, Ибарски и Костолачки. У тешку хемијску индустрију спада: „Азотара“ (Панчево), „Хемофарм“ (Вршац), „Пионир“ (Суботица), „Зорка“ (Шабац), „Галеника“ (Земун), „Тигар“ (Пирот), „ФАП“ (Прибој)	
4) Препознај шта је представљено на карти 3 и напиши о томе све што знаш.	
5) Поред појма објасни шта он означава. Национализација - _____ Геотермална енергија - _____ Трговински биланс - _____ Екотуризам - _____	
Завршни део часа	
Наставник чита ученицима тачне одговоре на питања, упознаје их са системом оцењивања и са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
-	

Карта 3



ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 61	
Разред	осми
Наставна тема	Срби ван граница Србије
Наставна јединица	Срби у окружењу
Наставне методе	монолошка, дијалогска, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије, карта Европе
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да подржавају процесе међународне интеграције наше земље. Ученици треба да стекну основна знања о значају и обиму српске дијаспоре и њиховој повезаности са матичном земљом.
Корелација	историја
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1.
Уводни део часа	
Подсетити ученике на градиво историје и географије са претходних часова: - Шта се 90-тих година догодило са СФРЈ? - Који су били узроци миграција српског становништва?	
Централни део часа	
<p>Велики број Срба настањен је у бившим југословенским републикама. У Босни и Херцеговини живи око 1 500 000 Срба, у Црној Гори око 32%, у Хрватској око 5%, а у Словенији око 2%.</p> <p>У Македонији живи око 36 000 Срба, у Бугарској око 2500, а у Румунији 22 000.</p> <p>У Мађарској је по последњем попису било 3800 Срба, а за Албанију се процењује да у њој живи између 20 000 и 30 000 Срба.</p>	
Завршни део часа	
Наставник прави ученицима кратак резиме лекције. За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
Срби у окружењу	
<p>Босна и Херцеговина - око 1 500 000</p> <p>Црна Гора - 198 000</p> <p>Хрватска - око 200 000</p> <p>Словенија - 39 000</p> <p>Македонија - 36 000</p> <p>Бугарска - 2000-3000</p> <p>Румунија - 22000</p> <p>Мађарска - 3 800</p> <p>Албанија - 20000-30000</p>	

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 62	
Разред	осми
Наставна тема	Срби ван граница Србије
Наставна јединица	Срби у дијаспори
Наставне методе	монолошка, дијалошка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије, карта света
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да подржавају процесе међународне интеграције наше земље. Ученици треба да стекну основна знања о значају и обиму српске дијаспоре и њиховој повезаности са матичном земљом.
Корелација	историја
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1.
Уводни део часа	
Подсетити ученике на градиво историје и географије са претходних часова: - Када су се одиграле велике миграције српског становништва? - Које су последице миграција Срба?	
Централни део часа	
Највећи број Срба иселио се у XX веку. Процењује се да у свету живи око 3,5 милиона људи српског порекла. Највише их живи у Северној Америци око милион. У Европи највише их је у Немачкој више од 500 000. У Аустралији и на Новом Зеланду живи око 130 000 људи пореклом из Србије. У САД према проценама највише Срба живи у Чикагу око 200 000. У јужноамеричким државама највише Срба је у Бразилу, Аргентини и Чилеу око 20 000. Српска дијаспора одржава везе са матицом. Углавном помоћу Српске православне цркве организују се у разна политичка, културна и спортска друштва. У дијаспори је око 1300 оваквих асоцијација.	
Завршни део часа	
Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције. За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
Срби у дијаспори	
Исељавање из Србије највише у току XX века. Северна Америка - око милион Немачка - више од 500 000 Аустрија - 250 000 Швајцарска - 180 000 Аустралија и Нови Зеланд - 130 000 Јужна Африка - око 25 000	

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 63

Разред	осми
Наставна тема	Срби ван граница Србије
Наставна јединица	Срби у окружењу; Срби у дијаспори
Наставне методе	дијалошка, текстуална
Наставни облици	групни
Наставна средства	уџбеник, нема карта Србије, карте Европе и света
Тип часа	утврђивање
Задаци	Ученици треба да подржавају процесе међународне интеграције наше земље. Ученици треба да стекну основна знања о значају и обиму српске дијаспоре и њиховој повезаности са матичном земљом.
Корелација	техничко образовање
Образовни стандард	ГЕ.2.4.1.

Уводни део часа

Наставник са ученицима понавља градиво пређено на претходним часовима и проверава тачност одговора на питања из уџбеника.
Након понављања наставник дели ученике на 2 групе.

Централни део часа

Наставник свакој од група задаје одређени задатак.
Прва група - на табли цртају табелу у коју уносе број српске дијаспоре у земљама у окружењу, а затим о томе усмено излажу.
Друга група - на табли цртају табелу у коју уносе број српске дијаспоре у земљама света, а затим о томе усмено излажу.

Завршни део часа

Наставник оценом награђује ученике који су се истакли током часа.
Упознаје ученике са садржајем следећег часа.

Изглед табле

ПРВА ГРУПА	
Држава	Број српске дијаспоре

ДРУГА ГРУПА	
Држава	Број српске дијаспоре

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 64	
Разред	осми
Наставна тема	Србија у савременим интеграциј-ским процесима
Наставна јединица	Србија у савременим интеграцијским процесима
Наставне методе	монолошка, дијалошка, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да подржавају процесе међународне интеграције наше земље.
Корелација	историја
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1.
Уводни део часа	
<p>Подсетити ученике на градиво из историје и са претходних часова географије:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Шта је и када је настала Европска унија? - Какав је географски положај Србије? 	
Централни део часа	
<p>Савет Европе - међународна организација европских држава - у Стразбуру - 47 чланица Организација за европску безбедност и сарадњу - светска организација која се бави питањима безбедности Европска унија - економско-политичка организација - основана 1992. године - настала из Европске заједнице која је формирана 1976. године обједињењем Европске заједнице за угаљ и челик, Европске заједнице за атомску енергију и Европске економске заједнице - ЕУ данас има 27 чланица Главне институције ЕУ (Европски парламент, Савет министара, Европски савет, Европска комисија, Европски суд правде, Европски финансијски суд). Приступање Србије ЕУ дугорочни стратешки циљ. Канцеларија за европске интеграције задужена је за послове придруживања ЕУ. Споразум о стабилизацији и придруживању потписан је 2008. године, а примењивање Прелазног трговинског споразума почело је 2009. године. Србија је од 2000. године пуноправни члан Уједињених нација, а од 2006. године је у Партнерству за мир. Србија учествује у бројним регионалним иницијативама и процесима.</p>	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције. За домаћи даје ученицима да одговоре на питања постављена у уџбенику. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	
Изглед табле	
Србија у савременим интеграцијским процесима	
<p>Савет Европе - Организација за европску безбедност и сарадњу - Европска унија (1992.) Приступање Србије ЕУ дугорочни стратешки циљ. - Канцеларија за европске интеграције Споразум о стабилизацији и придруживању 2008. Чланица Уједињених нација од 2000. године Регионална сарадња</p>	

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 65	
Разред	осми
Наставна тема	Србија у савременим интеграцијским процесима
Наставна јединица	Србија у савременим интеграцијским процесима
Наставне методе	дијалошка, текстуална
Наставни облици	групни
Наставна средства	уџбеник, нема карта Србије
Тип часа	утврђивање
Задаци	Ученици треба да подржавају процесе међународне интеграције наше земље.
Корелација	историја
Образовни стандард	ГЕ.2.4.1.
Уводни део часа	
Наставник са ученицима понавља градиво пређено на претходним часовима и проверава тачност одговора на питања из уџбеника. Након понављања наставник дели ученике на 2 групе.	
Централни део часа	
Наставник свакој од група даје одређени задатак. Прва група - разматра и на табли бележи историјат, начин функционисања и значај Европске уније. Друга група - разматра и на табли бележи историјат, проблеме и значај придруживања Србије Европској унији. Групе заједнички износе ставове о ЕУ и Србији на путу у ЕУ.	
Завршни део часа	
Наставник оценом награђује ученике који су се истакли током часа. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.	
Изглед табле	
<div style="border: 1px solid black; width: 250px; height: 150px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> ПРВА ГРУПА </div>	<div style="border: 1px solid black; width: 250px; height: 150px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> ДРУГА ГРУПА </div>

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 66	
Разред	осми
Наставна тема	Завичајна географија
Наставна јединица	Географија локалне средине
Наставне методе	монологска, дијалогска, текстуална
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	обрада
Задаци	Ученици треба да познају својства географских објеката, појава и процеса у крају у коме живе и повезују појаве и процесе на регионалном и националном нивоу.
Корелација	историја
Образовни стандард	ГЕ.1.4.1.
Уводни део часа	
<p>Наставник подсећа ученике на градиво са претходних часова о природним и друштвеним одликама Србије, везујући га конкретно за простор у коме ученици живе:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Географски положај нашег места? - Какве су природне одлике места у ком живимо? - Насељеност нашег места? - Да ли је привреда у нашем месту развијена? 	
Централни део часа	
<p>Наставник предавањем упућује ученике на значење термина „завичај“ и „локална географска средина“. Затим их упознаје са могућим начинима прикупљања података приликом упознавања локалне географске средине.</p> <p>Након предавања, наставник дели ученике у 4 групе и даје им задатке које ће реализовати на наредном часу.</p> <p>Прва група – Положај завичаја. Наставник упућује ученике на израду постера који ће приказати општину и округ у ком се налази завичај, као и саобраћајнице које га повезују са суседним окружњима. Такође, ученици добијају задатак да одреде математичко-географски положај места уз помоћ GoogleEarth-a.</p> <p>Друга група – Насељеност завичаја. Наставник упућује ученике да, уз помоћ извора података наведених у уџбенику, одреде број становника, густину насељености места у ком живе, полну и старосну структуру. Такође, помаже им у креирању анкете везане за порекло становништва коју ће спровести у улици у којој живе.</p> <p>Трећа група – Природне одлике и еколошки проблеми завичаја. Наставник упућује ученике да уз помоћ извора података датих у уџбенику, дају одговоре на питања из књиге у облику кратког реферата.</p> <p>Четврта група – Привреда и природна и културна баштина завичаја. Наставник упућује ученике да, у облику кратке MS Power Point презентације, представе привреду свог завичаја и природну и културну баштину.</p>	
Завршни део часа	
<p>Наставник прави са ученицима кратак резиме лекције и добијених задатака. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.</p>	

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 67			
Разред	осми		
Наставна тема	Завичајна географија		
Наставна јединица	Географија локалне средине		
Наставне методе	дијалошка, текстуална		
Наставни облици	групни		
Наставна средства	уџбеник, нема карта Србије		
Тип часа	утврђивање		
Задаци	Ученици треба да познају својства географских објеката, појава и процеса у крају у коме живе и повезују појаве и процесе на регионалном и националном нивоу.		
Корелација	историја		
Образовни стандард	ГЕ.3.4.1.		
Уводни део часа			
Наставник подсећа ученике на градиво са претходног часа: - Шта је завичај? - Шта проучава географија локалне средине? - Како прикупљамо податке везане за локалну средину?			
Централни део часа			
Ученици, подељени у групе, излажу припремљене материјале. Прва група: уз помоћ урађеног постера, образлаже географски положај насеља у ком живи. Друга група: образлаже добијене податке о насељености завичаја и тумачи спроведену анкету о миграцијама и пореклу становништва завичаја. Трећа група: презентује реферат о природним одликама и еколошким проблемима завичаја. Четврта група: преко припремљене MS Power Point презентације образлаже о привреди и природној и културној баштини завичаја.			
Завршни део часа			
Наставник оценом награђује ученике који су се истакли током часа. Упознаје ученике са садржајем следећег часа.			
Изглед табле			
ПРВА ГРУПА	ДРУГА ГРУПА	ТРЕЋА ГРУПА	ЧЕТВРТА ГРУПА

ПРЕДЛОГ ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ГЕОГРАФИЈЕ – 68	
Разред	осми
Наставна тема	Географија Србије
Наставна јединица	Географија Србије
Наставне методе	дијалошка
Наставни облици	фронтални
Наставна средства	уџбеник, карта Србије
Тип часа	систематизација пређеног градива
Задаци	Ученици треба да буду оспособљени за континуирано образовање и само-образовање.
Корелација	-
Образовни стандард	ГЕ.3.4.1.
Уводни део часа	
Прочитати ученицима све оцене које су заслужили на часовима географије током читаве школске године. Затим заједнички са ученицима закључити оцене за крај осмог разреда. Дати још једну прилику онима који желе да поправе закључну оцену.	
Централни део часа	
Заједно са ученицима направити један кратки резиме целокупног градива осмог разреда. Нагласити им најважније што треба да запамте из сваке тематске целине коју су обрађивали. Усмерити ученике на збирке тестова које им могу помоћи приликом провере знања и припремања мале матуре.	
Завршни део часа	
Наставник још једном чита ученицима закључене оцене за крај осмог разреда, затим упознаје ученике са даљим знањима која ће стицати из географије током наставка школовања.	
Изглед табле	
-	

Марко В. Милошевић • Јована Бранков

МЕТОДИЧКИ ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ ГЕОГРАФИЈЕ
у осмом разреду основне школе

ИЗДАВАЧ

БИГЗ школство
11000 Београд, Булевар војводе Мишића 17/III

ЗА ИЗДАВАЧА

Мирјана Милорадовић,
директор и главни уредник